

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТА ЕКОНОМІКИ ПРАЦІ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОБОТИ СОЦІАЛЬНИХ УСТАНОВ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до проведення практичних занять студентів
напряму підготовки 6.130102 – «Соціальна робота», спеціальностей
7.03050501, 8.03050501 – «Управління персоналом та економіка праці»
всіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано на
засіданні кафедри управління
персоналом та економіки праці.

*Протокол № 9
від 27 лютого 2015 р.*

Економічний аналіз роботи соціальних установ. Методичні вказівки до проведення практичних занять студентів напряму підготовки 6.130102 – «Соціальна робота», спеціальностей 7.03050501, 8.03050501 – «Управління персоналом та економіка праці» всіх форм навчання / Укл.: Кичко І.І., Хмелевський С.М. – Чернігів: ЧНТУ, 2015. – 79 с.

Укладачі: Кичко Ірина Іванівна, доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці
Хмелевський Сергій Миколайович, кандидат економічних наук,
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці

Відповідальний за випуск: Кичко Ірина Іванівна, завідувач кафедри
управління персоналом та економіки праці,
доктор економічних наук, доцент

Рецензент: Москаленко Валентина Анатоліївна, кандидат економічних
наук, доцент кафедри соціальної економіки та ринкових відносин
Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Тематика практичних занять	5
2 Плани практичних занять	7
2.1 Практичне заняття №1. Предмет, основні завдання та інформаційне забезпечення економічного аналізу	7
2.2 Практичне заняття №2. Практичне застосування методів і методичних прийомів економічного аналізу	11
2.3 Практичне заняття №3. Практичне застосування методів факторного аналізу	15
2.4 Практичне заняття №4. Підготовка, організація і послідовність проведення аналізу діяльності соціальних установ	19
2.5 Практичне заняття №5. Практичний аналіз трудових ресурсів соціальної установи	23
2.6 Практичне заняття №6. Практичний аналіз матеріальних ресурсів соціальної установи	30
2.7 Практичне заняття №7. Практичний аналіз необоротних активів соціальної установи	35
2.8 Практичне заняття №8. Практичний аналіз виконання кошторису доходів і видатків соціальної установи	40
2.9 Практичне заняття №9. Практичний аналіз складу і структури видатків, співвідношення касових і фактичних видатків	45
2.10 Практичне заняття №10. Практичний аналіз складу і структури доходів (фінансування) соціальних установ	50
2.11 Практичний аналіз виробничих показників роботи соціальної установи	53
2.12. Практичне заняття №11. Практичний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	60
2.13 Практичне заняття №12. Практика оцінки результатів діяльності соціальної установи	68
3 Методика підготовки до практичних занять	72
4 Контроль знань студентів	73
Перелік посилань	76
Додатки	77
Додаток А – Фактори економічного аналізу	77
Додаток Б – Прийоми економічного аналізу	79
Додаток В – Класифікація інформації для аналізу	79

Вступ

В сучасних умовах вимоги до рівня аналітичної підготовки фахівців з соціальної роботи значно зростають, бо від їх праці залежить ефективно і раціональне використання фінансових, трудових, матеріальних, енергетичних ресурсів, підвищення якості соціальної роботи, ефективність діяльності соціальної установи і кінцеві результати її діяльності в цілому.

Мета вивчення курсу «Економічний аналіз роботи соціальних установ» – формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок з методики проведення аналізу в соціальних установах

До завдань, що постають перед навчальною дисципліною належать: з'ясування сутності і завдань аналізу роботи соціальних установ; вивчення теоретичних засад і методики аналізу в сфері соціальної роботи; набуття вмінь і навичок аналізу праці та заробітної плати, майна та оборотних активів, формування капіталу соціальних установ, їх платоспроможності та фінансової стійкості; виявлення резервів підвищення ефективності функціонування соціальних установ та поліпшення їх фінансового стану.

У якості предмета дисципліни «Економічний аналіз роботи соціальних установ» виступає діяльність соціальних установ та її результати.

Студент повинен вміти застосувати отримані теоретичні знання з виконання економічного аналізу роботи соціальних установ в подальшому вивченні економічних дисциплін, а також у практичній діяльності. Цьому сприятиме виконання студентами практичних завдань, що допоможе відпрацювати навички вибору показників і напрямків економічного аналізу, побудови аналітичних моделей і розрахунку впливу чинників, вміння на основі одержаних даних зробити кваліфіковані пояснення і відповідні висновки щодо розвитку соціальних установ.

Практичне заняття з навчальної дисципліни «Економічний аналіз роботи соціальних установ» – це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень економічного аналізу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання ситуаційних завдань, властивих діяльності соціальної установи. Основна мета практичного заняття – розширення, поглиблення й деталізація теоретичних знань, отриманих студентами на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямування їх на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення умінь і навичок, розвиток наукового мислення та усного мовлення студентів.

Методичні вказівки для проведення практичних занять складені відповідно до програм курсу «Економічний аналіз роботи соціальних установ», призначені для студентів всіх форм навчання за напрямом підготовки 6.130102 – «Соціальна робота», спеціальностями 7.03050501, 8.03050501 – «Управління персоналом та економіка праці».

1 Тематика практичних занять

Таблиця 1.1 – Розподіл тем практичних занять за модулями і годинами за спеціальностями 7.03050501, 8.03050501 – Управління персоналом та економіка праці

№ з/п	Назва теми практичного заняття	Кількість годин (спеціаліст / магістр)
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти аналізу роботи соціальних установ		
1	Предмет, основні завдання та інформаційне забезпечення економічного аналізу	0,5/2
2	Практичне застосування методів і методичних прийомів економічного аналізу	0,5/1
3	Практичне застосування методів факторного аналізу	0,5/1
Змістовий модуль 2. Аналітична робота, аналіз трудових та матеріальних ресурсів соціальних установ		
4	Підготовка, організація і послідовність проведення аналізу діяльності соціальних установ	0,5/2
5	Практичний аналіз трудових ресурсів соціальної установи	0,5/1
6	Практичний аналіз матеріальних ресурсів соціальної установи	0,5/1
Змістовий модуль 3. Аналіз активів, доходів та видатків соціальної установи		
7	Практичний аналіз необоротних активів соціальної установи	0,5/1
8	Практичний аналіз виконання кошторису доходів і видатків соціальної установи	0,5/1
9	Практичний аналіз складу і структури видатків, співвідношення касових і фактичних видатків	1/2
Змістовий модуль 4. Аналіз фінансування, заборгованості та результатів діяльності соціальної установи		
10	Практичний аналіз складу і структури доходів (фінансування) соціальних установ	0,5/1
11	Практичний аналіз виробничих показників роботи соціальної установи	1/1
12	Практичний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	0,5/1
13	Практика оцінки результатів діяльності соціальної установи	1/1
Разом		8/16

Таблиця 1.2 – Розподіл тем практичних занять за модулями і годинами за напрямом підготовки 6.130102 – Соціальна робота

№ з/п	Назва теми практичного заняття	Кількість годин (денна/заочна форма навчання)
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти аналізу роботи соціальних установ		
1	Предмет, основні завдання та інформаційне забезпечення економічного аналізу	2/0,5
2	Практичне застосування методів і методичних прийомів економічного аналізу	2/0,5
3	Практичне застосування методів факторного аналізу	2/1
Змістовий модуль 2. Аналітична робота, аналіз трудових та матеріальних ресурсів соціальних установ		
4	Підготовка, організація і послідовність проведення аналізу діяльності соціальних установ	2/1
5	Практичний аналіз трудових ресурсів соціальної установи	3/1
6	Практичний аналіз матеріальних ресурсів соціальної установи	3/1
Змістовий модуль 3. Аналіз активів, доходів та видатків соціальної установи		
7	Практичний аналіз необоротних активів соціальної установи	3/1
8	Практичний аналіз виконання кошторису доходів і видатків соціальної установи	3/1
9	Практичний аналіз складу і структури видатків, співвідношення касових і фактичних видатків	3/1
Змістовий модуль 4. Аналіз фінансування, заборгованості та результатів діяльності соціальної установи		
10	Практичний аналіз складу і структури доходів (фінансування) соціальних установ	3/0,5
11	Практичний аналіз виробничих показників роботи соціальної установи	2/0,5
12	Практичний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості	2/0,5
13	Практика оцінки результатів діяльності соціальної установи	2/0,5
Разом		32/10

2 Плани практичних занять

2.1 Практичне заняття №1. Предмет, основні завдання та інформаційне забезпечення економічного аналізу

Мета заняття: закріпити теоретичні знання з основ економічного аналізу.

Питання для обговорення

1. Економічний аналіз як галузь економічної науки
2. Історія розвитку аналізу
3. Предмет, об'єкт, мета і завдання економічного аналізу
4. Види і напрями аналізу
5. Інформаційне забезпечення аналізу

Ключові терміни: аналіз, генеза аналізу, предмет аналізу, завдання аналізу, наступний аналіз, поточний аналіз, перспективний аналіз, фінансово-економічний аналіз, техніко-економічний аналіз, статистико-економічний аналіз, порівняльний аналіз, функціонально-вартісний аналіз, системний аналіз, інформація для аналізу, джерела інформації, показники.

Література до теми:

основна: [1, 2, 4]; допоміжна: [6, 10].

Короткі теоретичні відомості

Економічний аналіз як наука являє собою систему спеціальних знань, які базуються на законах розвитку і функціонування систем і направлені на пізнання методології оцінки, діагностики і прогнозування діяльності суб'єктів господарювання. Аналіз належить до системи функціональних міжгалузевих наук. Його застосування дозволяє описувати господарські операції та процеси за допомогою математичних моделей і розглядати різноманітні варіанти при прийнятті управлінських рішень як на макрорівні, так і на мікрорівні.

Предмет економічного аналізу – діяльність суб'єктів господарювання різних форм власності, спрямована на досягнення максимальних результатів при мінімальних витратах, відображена через систему економічної інформації. Об'єкт економічного аналізу – окремі економічні та соціальні явища, процеси, проблеми, питання, показники.

Види аналізу: наступний аналіз, поточний аналіз, перспективний аналіз. Напрями наступного аналізу: фінансово-економічний аналіз, техніко-економічний аналіз, статистико-економічний аналіз, порівняльний аналіз, функціонально-вартісний аналіз, системний аналіз.

Глибина і результативність економічного аналізу залежить від обсягу, своєчасності та якості використаної інформації (див. Додаток В). Більшість інформації, яка використовується в аналізі, має форму показників. Уся система показників дає кількісні та якісні характеристики різних сторін об'єкта аналізу.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Відобразіть графічно зв'язок економічного аналізу з іншими науками та дисциплінами. Опишіть сутність зв'язку аналізу з кожною наукою чи дисципліною.

Розв'язання:

Теоретичною основою економічного аналізу є політична економія. Економічний аналіз тісно пов'язаний з галузевими економіками, менеджментом, маркетингом, фінансовими дисциплінами, банківською справою. Для них аналіз – інструмент дослідження. Особливу роль для економічного аналізу відіграють бухгалтерський облік і статистика. Вони не тільки постачають йому необхідну інформацію, а й надають свої методи для вивчення. Особливо плідно склались стосунки між аналізом і статистикою, внаслідок чого методика аналізу збагатилась багатьма методами й прийомами. Таким чином зв'язок аналізу з іншими науками та дисциплінами може бути представлений у вигляді рисунку 2.1.

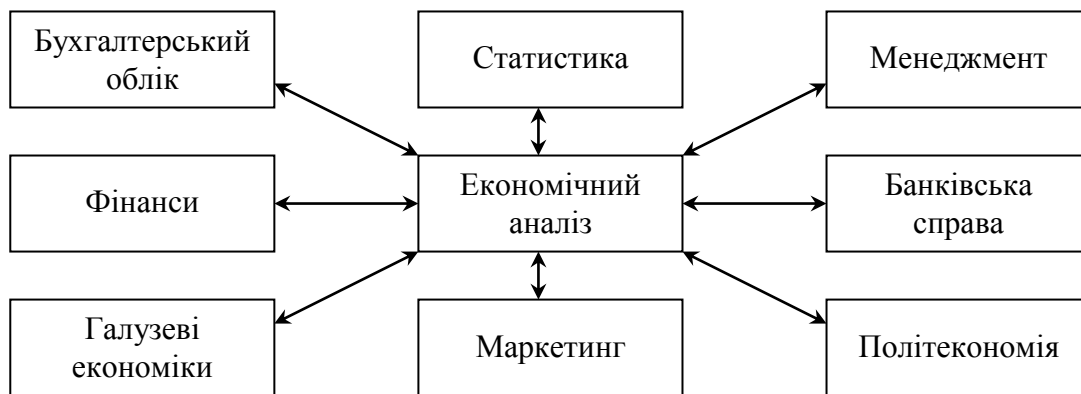

Рисунок 2.1 – Зв'язок економічного аналізу з іншими науками та дисциплінами

Практичні ситуації для розв'язання

1. Поєднайте етапи розвитку економічного аналізу з конкретними часовими проміжками, наведеними у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Генеза економічного аналізу

Етапи розвитку ЕА	20-30-ті роки XX ст.	40-ві роки XX ст.	50-60-ті роки XX ст.
1. Виокремлення аналізу в окрему науку			
2. Зародження аналізу			
3. Поява оперативного аналізу			
4. Як допомога бухгалтерському обліку			
5. Розширення інформаційної бази аналізу			
6. Виокремлення видів і напрямів аналізу			

2. Співставте структурні елементи економічного аналізу як наукової дисципліни з конкретними їх проявами, поданими у таблиці 2.2.

Примітка. Скорочення в таблиці ЕА – економічний аналіз.

Таблиця 2.2 – Структурні елементи аналізу як наукової дисципліни

Прояви структурних елементів	Предмет ЕА	Об'єкт ЕА	Мета ЕА	Завдання ЕА
1. Контроль за роботою установ, організації, підприємств				
2. Діяльність установи				
3. Окреме соціальне явище				
4. Вивчення наслідків діяльності				
5. Окремий економічний процес				
6. Пошук і визначення величини внутрішньогосподарських резервів				
7. Господарство країни в цілому				
8. Виявлення впливу факторів на відхилення показників діяльності				

3. До яких класифікаційних груп джерел (ліва колонка) належить конкретні джерела інформації для аналізу (права колонка) подані у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Класифікація джерел інформації для аналізу

Групи джерел	Конкретні джерела інформації
а) планово-нормативна документація	1) доповідна записка
	2) опитування персоналу установи
б) дані бухгалтерського, статистичного і оперативного обліку та звітності	3) інструкція
	4) звітні дані спорідненої установи
в) внутрішня поза облікова інформація	5) довідка про перевірку
	6) розрахунок бухгалтерії
г) зовнішня інформація	7) дані перепису населення
	8) кошторис установи
д) дані особистих спостережень аналітика	9) вихід працівників на роботу
	10) хронометраж робочого дня

4. З наступного переліку оберіть показники, які, на Вашу думку, належать до натуральних, які до вартісних і які до трудових:

гроші в касі – 100 грн., бензин – 200 л, відпрацьований час – 12 людино-днів, цвяхи – 12 кг, паливо на 350 грн., вантажівки – 2 шт., запасні частини на 80 грн., витрати на ремонт – 40 людино-годин, дошки – 5 куб. м, друкарський папір на 132 грн., лампи денного світла – 2 шт.

5. З наступного переліку оберіть показники, які, на Вашу думку, належать до якісних і які до кількісних:

продуктивність праці, кількість наданих установою послуг, рентабельність, фондівіддача, кількість працюючих, обсяг обслугованого населення.

6. З наступного переліку оберіть показники, які, на Вашу думку, належать до абсолютних і які до відносних:

індекс цін, виробнича площа у кв. м, коефіцієнт оновлення основних фондів, витрати праці в людино-годинах, відсоток виконання договору щодо поставки продукції, обсяг випущеної продукції у гривнях.

7. З наступного переліку оберіть показники, які, на Вашу думку, належать до загальних і які до часткових:

марка сталі, рентабельність, урожайність сільськогосподарських культур, продуктивність праці, калорійність кам'яного вугілля, вартість товарної продукції.

8. Співставте види економічного аналізу з властивими їм характеристиками, що подані у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Види аналізу та їх характеристики

Види аналізу	Характеристики
а) наступний	1) здійснюється безпосередньо в процесі господарської діяльності
	2) зараз є найбільш розвиненим
б) оперативний	3) застосовується для обґрунтування майбутньої діяльності
	4) спрямований на теперішнє
в) прогнозний (перспективний)	5) спрямований на майбутнє
	6) спрямований на минуле

9. Що з наступного переліку властиво тому чи іншому напрямку аналізу (дивись таблицю 2.5)

Таблиця 2.5 – Властивості напрямів аналізу

Властивості	Напрямок аналізу
1	2
1) не обмежується даними одного господарюючого суб'єкта	а) фінансово-економічний
2) наголос робиться на вивченні і оцінці ключових фінансових і результативних показників роботи	
3) досліджує експлуатаційні характеристики	б) техніко-економічний
4) вивчає діяльність великих господарських комплексів	
5) застосовується для дослідження складних соціальних та економічних проблем	в) статистико-економічний
6) вивчає дані використання техніки і технологій	
7) користується статистичними даними	г) порівняльний (міжгосподарський)
8) здійснюється на підставі звітності господарюючих суб'єктів	

Продовження таблиці 2.5

1	2
9) порівнює показники діяльності	д) функціонально-вартісний
10) здійснюється бригадами фахівців різних галузей знань	
11) має значну галузеву специфіку	е) системний
12) дослідження обмежуються відсутністю налагодженої системи збору інформації для аналізу	

Теми для підготовки презентацій:

1. Економічний аналіз роботи соціальних установ і його наукова основа.
2. Діяльність соціальної установи як об'єкт економічного аналізу.

2.2 Практичне заняття №2. Практичне застосування методів і методичних прийомів економічного аналізу

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків застосування методів і методичних прийомів аналізу.

Питання для обговорення

1. Метод, спосіб і прийом аналізу
2. Категорії економічного аналізу
3. Класифікація прийомів економічного аналізу
4. Абсолютні, відносні та середні величини
5. Суть аналітичного методу. Деталізація
6. Порівняння та моделювання в економічному аналізі
7. Балансовий метод. Математичні та статистичні методи та прийоми в економічному аналізі

Ключові терміни: метод аналізу, прийом аналізу, спосіб аналізу, аналітичний метод, деталізація, порівняння, моделювання, балансовий метод, табличний метод, динамічні ряди, групування, евристичні прийоми, анкетний метод, абсолютні величини, відносні величини, середні величини.

Література до теми:

основна: [2, 4]; допоміжна: [6, 10].

Короткі теоретичні відомості

Під методом економічного аналізу розуміють науково обґрунтовану систему теоретико-пізнавальних категорій, принципів, способів та спеціальних прийомів дослідження, що дають змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення і базуються на діалектичному методі пізнання.

Категорії економічного аналізу – це найбільш загальні, ключові поняття даної науки (наприклад: фактори, резерви, модель, результативний показник, відсоток, кошторис, капітал, зобов'язання, активи, бюджетні асигнування тощо).

Основним елементом методу економічного аналізу є його науковий інструментарій (апарат), тобто сукупність загальнонаукових та специфічних способів і прийомів дослідження.

Усі прийоми економічного аналізу (див. Додаток Б) можна поділити на дві групи: якісні та кількісні. Якісні прийоми дослідження не дають числової характеристики явищ, що вивчаються, а тільки відповідають на питання, як досліджувати економічні та соціальні процеси, визначають способи підходу до вивчення закономірностей. Кількісні прийоми дослідження дають числову характеристику економічних явищ і поділяються на описові та аналітичні.

Аналітичний метод – це абстрактне розумове розчленування економічних та соціальних явищ на складові частини. Порівняння як спосіб дослідження здійснюється через зіставлення одного показника (невідомого) з іншими (відомими) з метою визначення спільних рис або розбіжностей між ними. Моделювання є важливим засобом розв'язання багатьох економічних та соціальних завдань і, зокрема, проведення аналітичного дослідження. Балансовий спосіб – це спеціальний прийом зіставлення взаємозв'язаних показників діяльності господарюючого суб'єкта. Використання балансового способу є доцільним, коли зв'язок між окремими показниками відображено у формі балансу, тобто рівних підсумків, отриманих у результаті низки різноманітних зіставлень цих показників. Для аналізу зміни економічних та соціальних явищ і процесів за певний період широко використовуються ряди динаміки. Рядом динаміки називають часову послідовність значень економічних та соціальних показників. Аналіз динамічних рядів уможлиблює виявлення низки закономірностей і тенденцій, які виявляються в досліджуваному явищі.

З описових кількісних засобів аналітичного дослідження значного поширення набуло використання середніх та відносних величин. Середні величини (прості арифметичні, зважені арифметичні, середні хронологічні, середні геометричні, середні гармонічні, середні квадратичні) використовуються в аналізі для узагальнюючої характеристики масових однорідних показників. Відносними величинами виражають кількісні відношення між соціально-економічними явищами. Їх отримують діленням однієї величини на іншу.

Приклади розв'язання задач

Завдання. З наступного переліку оберіть величини, які, на Вашу думку, належать до абсолютних, які до відносних і які середніх:

індекс цін, виробнича площа у кв. м., середня вартість основних фондів, коефіцієнт оновлення основних фондів, середній залишок оборотних коштів, витрати праці в людино-годинах, відсоток виконання договору щодо поставки продукції, обсяг випущеної продукції у гривнях, середньоспискова чисельність персоналу.

Розв'язання:

абсолютні величини – виробнича площа у кв. м., витрати праці в людино-годинах, обсяг випущеної продукції у гривнях;

відносні величини – індекс цін, коефіцієнт оновлення основних фондів, відсоток виконання договору щодо поставки продукції;
середні величини – середній залишок оборотних коштів, середній залишок оборотних коштів, середньоспискова чисельність персоналу

Практичні ситуації для розв'язання

1. Серед переліку прийомів і способів економічного аналізу виокремте кількісні та якісні. Серед кількісних оберіть описові та аналітичні. А серед аналітичних прийомів і способів виокремте прийоми детермінованого факторного аналізу, прийоми стохастичного факторного аналізу, прийоми оптимізації.

Порівняння, індексний спосіб, лінійне програмування, ряди динаміки, дисперсійний аналіз, інтегральний спосіб, синтез, середні величини, кореляційно-регресивний метод, теорія масового обслуговування, евристичні прийоми, теорія ігор, балансовий спосіб, структурні групування, аналітичні групування.

2. Установою закуплений друкарський папір: 10 пачок по 24 грн., 25 пачок по 28 грн. та 30 пачок по 31 грн. Необхідно обчислити середню ціну 1 пачки друкарського паперу використовуючи:

середню арифметичну,
зважену середню арифметичну,
середню гармонічну,
середню квадратичну величину.

3. Обчисліть середній залишок оборотних коштів в установі, якщо сума оборотних коштів на 1 січня становила 20300 грн.,

на 1 лютого – 15600 грн.,
на 1 березня – 24000 грн.,
на 1 квітня – 22000 грн.

Для обрахунку скористатись середньою хронологічною величиною.

4. Визначте індекс інфляції за перше півріччя, якщо:

в першому кварталі рівень інфляції склав 0,05,
у другому кварталі рівень інфляції склав 0,08.

Для обрахунку скористатись середньою геометричною величиною.

5. З наступних показників побудуйте такі коефіцієнти: коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт змінності:

кількість відпрацьованих змін, грошові кошти, власний капітал, поточні зобов'язання, кількість відпрацьованих днів, валюта (підсумок) балансу господарюючого суб'єкта.

6. Застосуйте балансовий спосіб для складання балансу фінансування установи за наступними даними, наведеними у таблиці 2.6:

Таблиця 2.6 – Вихідні дані для складання балансу

Показник	Базисний період	Звітний період	Абсолютне відхилення	Вплив фактора
Залишок фінансування на початок періоду	86 000	88 000		
Надійшло фінансування	105 000	123 000		
Залишок фінансування на кінець періоду	88 000	96 000		
Використано фінансування				

Оцініть вплив різних елементів балансу фінансування на обсяг використання фінансування.

7. Проаналізуйте основні показники динаміки середньої заробітної плати одного працівника соціальної установи за 2010–2014 роки за наведеними у таблиці 2.7 даними:

Таблиця 2.7 – Вихідні дані для аналізу динаміки середньої заробітної плати

Рік	Середня заробітна плата одного робітника, грн.	Абсолютний приріст, грн.		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту, грн.	
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий
2010	2140								
2011	2190								
2012	2200								
2013	2250								
2014	2320								

8. Визначити абсолютні та відносні показники динаміки обсягу матеріальних запасів.

Таблиця 2.8 – Аналіз динаміки обсягу матеріальних запасів

Показники	Базовий рік	Роки		
		2014	2015	Звітний
1. Обсяг матеріальних запасів, грн.	50545	52420	56112	60975
2. Абсолютний приріст за роками, шт.				
3. Темп росту базисний, %				
4. Темп росту ланцюговий, %				
5. Темп приросту базисний, %				
6. Темп приросту ланцюговий, %				
7. Середньорічний темп росту, %				

9. Застосовуючи балансовий спосіб розрахувати невідомі показники в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Надходження і видатки грошей з каси протягом дня

Дата	Залишок грошей в касі на початок дня	Надійшло в касу	Видано з каси	Залишок грошей в касі на кінець дня
3.02.14	2380,00	6500,00	7880,00	
4.02.14		7500,00		1600,00
5.02.14			2600,00	0,00

Теми для підготовки презентацій:

1. Система показників, що характеризують діяльність соціальної установи, і їх класифікація в економічному аналізі.
2. Економічний моніторинг (оперативний аналіз) діяльності соціальної установи.

2.3 Практичне заняття №3. Практичне застосування методів факторного аналізу

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків застосування методів факторного аналізу.

Питання для обговорення

1. Фактори та їх класифікація
2. Види факторних моделей. Скорочення та розширення моделей
3. Метод (спосіб) повних ланцюгових підстановок
4. Метод (спосіб) абсолютних різниць
5. Метод (спосіб) відносних різниць
6. Індексний метод (спосіб)
7. Інтегральний метод (спосіб)
8. Спосіб пропорційного ділення
9. Спосіб часткової участі

Ключові терміни: фактор, факторна модель, елімінування, ланцюгові підстановки, абсолютні різниці, відносні різниці, індекси, інтегральний метод, пропорційне ділення, часткова участь.

Література до теми:

основна: [2, 4]; допоміжна: [6, 10].

Короткі теоретичні відомості

Фактори – це рушійні сили розвитку процесів і явищ, які відбуваються на підприємстві. Для точнішого виявлення ролі окремих факторів необхідно згрупувати їх за відповідними ознаками – за характером дії, за внутрішнім змістом, за часом дії, за способом визначення впливу, за економічним змістом тощо (див. Додаток А).

Види факторних моделей: адитивні, мультиплікативні, кратні, змішані.

Вибір технічних прийомів аналізу здебільшого залежить від характеру зв'язків між явищами. Якщо взаємозв'язок між результативним показником та факторами, що його визначають, має функціональний характер, в аналітичній практиці використовують прийоми елімінування. Елімінування означає усунення, виключення впливу всіх, крім одного, факторів на величину результативного показника.

В аналітичній практиці широко застосовуються такі прийоми елімінування: спосіб ланцюгових підстановок; спосіб абсолютних різниць; спосіб відносних різниць; індексний спосіб.

Елімінування має суттєвий недолік, оскільки, користуючись ним, доводиться виходити з того, що фактори змінюються незалежно один від одного. Насправді вони змінюються одночасно, у взаємному зв'язку, і від цього взаємозв'язку отримується додатковий приріст результативного показника, який за використання способів елімінування приєднується до одного з факторів, як правило, до останнього. Щоб позбутися цього недоліку, вдаються до інтегрального способу, способу пропорційного ділення чи способу часткової участі.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Який існує взаємозв'язок між обсягом діяльності соціальної установи (як результативним показником) та кількістю працівників соціальної установи, відпрацьованими годинами одним працівником і наданими послугами за 1 годину (як факторами-аргументами)?

Побудуйте факторну модель.

Розв'язання:

Обсяг діяльності соціальної установи можна представити у вигляді добутку трьох показників: кількості працівників соціальної установи, відпрацьованих годин одним працівником та наданих послуг за 1 годину.

Якщо обсяг діяльності соціальної установи позначити $ОД$, кількість працівників соціальної установи – $К$, відпрацьовані години одним працівником – $Г$, надані послуги за 1 годину – $П$, може бути побудована факторна модель мультиплікативного типу –
 $ОД = К \times Г \times П$

Практичні ситуації для розв'язання

1. Проаналізуйте обсяг діяльності соціальної установи за наступними даними, наведеними у таблиці 2.10

Таблиця 2.10 – Вихідні дані

Показник	Умовне позначення	Базисний період	Звітний період
Обсяг діяльності соціальної установи	ОД		
Кількість працівників соціальної установи	К	40	45
Відпрацьовано годин одним працівником	Г	220	160
Надано послуг за 1 годину	П	8	9

Для аналізу впливу факторів на результативний показник (ОД) скористайтесь:
 – способом ланцюгових підстановок (з побудовою аналітичної таблиці (дивись таблицю 2.11) та без неї);

Таблиця 2.11 – Повні ланцюгові підстановки

Номер підстановки та назва факторів	Кількість працівників соціальної установи	Відпрацьовано годин одним працівником	Надано послуг за 1 годину	Обсяг діяльності соціальної установи	Величина впливу фактора

– способом абсолютних різниць (з побудовою аналітичної таблиці (дивись таблицю 2.12) та без неї);

Таблиця 2.12 – Абсолютні різниці

Номер підстановки та назва факторів	Кількість працівників соціальної установи	Відпрацьовано годин одним працівником	Надано послуг за 1 годину	Величина впливу фактора

– способом відносних різниць (з побудовою аналітичної таблиці (дивись таблицю 2.13) та без неї);

Таблиця 2.13 – Відносні різниці

Показник	Базисний період	Звітний період	Відносні відхилення	Розрахунок впливу фактора

- способом відсоткових різниць;
- інтегральним способом;
- способом часткової участі.

2. Проаналізуйте динаміку показників роботи соціальної установи за допомогою індексного способу, скориставшись даними представленими у таблиці 2.14:

Таблиця 2.14 – Аналіз динаміки показників роботи соціальної установи

Період (квартал)	Попередній рік			Звітний рік		
	Кількість послуг	Продуктивність праці	Обсяг виконаної роботи	Кількість послуг	Продуктивність праці	Обсяг виконаної роботи
1	2	3	4=2×3	5	6	7=5×6
I кв.	1000	340		1250	370	
II кв.	1200	350		1400	375	
III кв.	1300	365		1300	380	
IV кв.	1280	370		1450	400	
Усього за рік						

3. Розрахуйте вплив факторів на результативний показник, використовуючи спосіб пропорційного ділення, якщо: рівень рентабельності капіталу знизився на 10,5% у зв'язку зі збільшенням капіталу установи на 1,5 млн. грн. При цьому вартість основного капіталу зросла на 2,5 млн. грн., а оборотного – зменшилась на 1,0 млн. грн.

4. Зробіть факторний аналіз фонду оплати праці використовуючи методи елімінування.

Таблиця 2.15 – Вихідні дані для факторного аналізу фонду оплати праці

Показники	Одиниці виміру	Умовні позначки	План	Факт	Відхилення	Виконання плану
Фонд заробітної плати	грн.	<i>ФОП</i>	55000	58000		
Чисельність робітників	осіб	<i>ЧР</i>	100	98		
Середня заробітна плата	грн.	<i>СЗП</i>				

5. Проведіть групування працівників за місячною оплатою праці у наступні групи:

I група із зарплатою 500–1000 грн.;

II група із зарплатою 1001–2000 грн.;

III група із зарплатою понад 2000 грн.

Таблиця 2.16 – Вихідні дані групування працівників

№ п/п	Прізвище та ініціали	Зарплата, грн.
1.	Авдєєв І.О.	700
2.	Білик К.Д.	780
3.	Іваненко С.М.	1620
4.	Кравченко О.С.	1670
5.	Кузьменко К.І.	1700
6.	Марченко І.А.	2740
7.	Про копець Д.І.	1800
8.	Стрілець І.О.	1850
9.	Ткаченко М.І.	2950
10.	Шевчук Р.Д.	1100

Таблиця 2.17 – Результати групування

№ п/п	Ознаки групування	Групи			Разом
		I	II	III	
1.	Кількість працівників, осіб				
2.	Питома вага кожної групи по кількості працівників, %				
3.	Фонд оплати праці				
4.	Питома вага кожної групи ФОП, %				

6. Визначте вплив на витрати на придбання продуктів харчування в інтернаті наступних факторів:

- 1) зміни кількості ліжок днів;
 - 2) зміни витрат на продукти харчування в розрахунку на 1 ліжко-день.
- Застосувати три методи елімінування.

Таблиця 2.18 – Вихідні дані для факторного аналізу витрат харчування на придбання продуктів

Показник	По кошторису	Фактично	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
Витрати на продукти харчування, грн.	9000	8370		
Кількість ліжко-днів	900	930		
Витрати на продукти харчування на 1 ліжко-день, грн.				

Теми для підготовки презентацій:

1. Роль економічного аналізу у реалізації планів соціальної установи.
2. Економічний аналіз роботи соціальних установ при автоматизованій обробці інформації.

2.4 Практичне заняття №4. Підготовка, організація і послідовність проведення аналізу діяльності соціальних установ

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналітичної роботи в соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Організація аналітичної роботи в соціальній установі
2. Підготовчий етап аналітичної роботи
3. Основний етап аналітичної роботи
4. Завершальний етап аналітичної роботи

Ключові терміни: аналітична робота, аналітики, керівництво аналітичною роботою, план аналітичної роботи, етап аналітичної роботи, програма аналізу, основний етап аналізу, узагальнення результатів аналізу.

Література до теми:

основна: [1, 2, 4, 6]; допоміжна: [4, 5, 6, 9, 10].

Короткі теоретичні відомості

Організуючи аналітичну роботу, необхідно передовсім створити такі умови, які б забезпечили вивчення взаємозв'язків між окремими показниками діяльності суб'єкта господарювання. Виконання завдань економічного аналізу на всіх стадіях соціальної роботи потребує повного охоплення аналітичною роботою всіх служб і дільниць соціальної установи.

Керівник соціальної установи або його заступник з економічних питань контролює проведення аналітичної роботи. Провідними в організації та здійсненні аналізу роботи соціальної установи та її підрозділів є планово-економічний, бухгалтерський і фінансовий відділи.

На практиці аналітична робота здійснюється в три етапи: підготовчий, основний і завершальний.

Підготовчий етап: розробка плану та програми аналітичної роботи; вибір і визначення загального стану об'єкта аналізу; формування цілей та завдань аналізу і напрямків використання його результатів; розробка системи синтетичних та аналітичних показників, за допомогою яких характеризується об'єкт аналізу; розподіл роботи між аналітиками; розробка макетів і форм аналітичних таблиць, графіків, схем; перевірка достовірності джерел інформації та вивчення матеріалів попередніх обстежень; визначення конкретних виконавців та розподіл обов'язків між ними, а також інші організаційні питання.

Основний етап: збирання та опрацювання необхідної інформації; перевірка повноти й вірогідності звітних даних, проведення арифметичного, логічного і балансового зведення показників; визначення загальних відхилень величини показників виконання завдань від базових величин; виявлення взаємодіючих факторів і обчислення їхнього впливу на зміну величини показників; виявлення зайвих витрат і невикористаних можливостей (перспективних резервів) підвищення ефективності роботи соціальної установи.

Завершальний етап: проведення підсумкової оцінки діяльності і узагальнення результатів аналізу; розробка висновків і пропозицій щодо прийняття належних управлінських рішень за результатами аналізу, відповідно до його цілей і завдань; розробка організаційно-технічних заходів щодо усунення недоліків, підвищення ефективності використання виявлених резервів; підготовка розпорядчих актів, призначення осіб, відповідальних за виконання прийнятих рішень; контроль за впровадженням у роботу соціальної установи пропозицій, що їх було висунуто за результатами аналізу.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Скласти загальний план аналітичної роботи установи.

Розв'язання:

План аналітичної роботи установи доцільно представити у табличній формі (дивись таблицю 2.19)

Таблиця 2.19 – Загальний план аналітичної роботи соціальної установи на 201х рік

Об'єкти аналізу	Періодичність / терміни проведення робіт	Відповідальні технічні виконавці	Технічні засоби, джерела інформації
1	2	3	4
Забезпеченість установи трудовими ресурсами	щоквартально	відділ кадрів, аналітики	ЕОМ, звіт з праці, штатний розпис
Використання робочого часу	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, звіт з праці, таблиці обліку роб. часу
Ефективність праці персоналу	щомісячно	плановий відділ, аналітики	ЕОМ, звіт з праці, штатні нормативи
Використання фонду заробітної плати	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, звіт з праці, розрахункові відомості
Забезпеченість установи матеріальними цінностями	щоквартально	канцелярія, аналітики	ЕОМ, звіт про рух матеріальних цінностей
Ефективність використання матеріалів	щомісячно	плановий відділ, аналітики	ЕОМ, звіт про рух матеріальних цінностей
Рух матеріальних цінностей та зміна їх залишків	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, звіт про рух матеріальних цінностей
Склад, структура та стан необоротних активів установи	1 раз на півроку	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, звіт про рух ОЗ, інвентарні картки
Рух необоротних активів і забезпеченість ними	щоквартально	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, звіт про рух ОЗ, інвентарні картки
Ефективність використання необоротних активів	щоквартально	плановий відділ, аналітики	ЕОМ, матеріали обстежень, технічні паспорти
Доходи загального фонду кошторису	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, кошторис, план асигнувань
Доходи спеціального фонду кошторису	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, кошторис, план асигнувань
Видатки загального фонду кошторису	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, кошторис видатків
Видатки спеціального фонду кошторису	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, кошторис видатків
Стан розрахунків з контрагентами	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, баланс виконання кошторису видатків
Дебіторська заборгованість	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, облікові дані, договори з контрагентами
Кредиторська заборгованість	щомісячно	бухгалтерія, аналітики	ЕОМ, облікові дані, договори з контрагентами

Практичні ситуації для розв'язання

1. Поставте кроки підготовчого етапу аналітичної роботи у правильній послідовності:

- вибір і визначення загального стану об'єкта аналізу;
- розподіл роботи між аналітиками;
- формування цілей та завдань аналізу і напрямків використання його результатів;
- розробка системи синтетичних та аналітичних показників, за допомогою яких – перевірка достовірності джерел інформації та вивчення матеріалів попередніх обстежень;
- розробка плану та програми аналітичної роботи;
- характеризується об'єкт аналізу;
- розробка макетів і форм аналітичних таблиць, графіків, схем;
- визначення конкретних виконавців та розподіл обов'язків між ними, а також інші організаційні питання.

2. Поставте кроки основного етапу аналітичної роботи у правильній послідовності:

- визначення загальних відхилень величини показників виконання завдань від базових величин;
- перевірка повноти й вірогідності звітних даних, проведення арифметичного, логічного і балансового зведення показників;
- виявлення взаємодіючих факторів і обчислення їхнього впливу на зміну величини показників;
- збирання та опрацювання необхідної інформації;
- виявлення зайвих витрат і невикористаних можливостей (перспективних резервів) підвищення ефективності роботи соціальної установи.

3. Поставте кроки завершального етапу аналітичної роботи у правильній послідовності:

- розробка організаційно-технічних заходів щодо усунення недоліків, підвищення ефективності використання виявлених резервів;
- розробка висновків і пропозицій щодо прийняття належних управлінських рішень за результатами аналізу, відповідно до його цілей і завдань;
- підготовка розпорядчих актів, призначення осіб, відповідальних за виконання прийнятих рішень;
- проведення підсумкової оцінки діяльності і узагальнення результатів аналізу;
- контроль за впровадженням у роботу соціальної установи пропозицій, що їх було висунуто за результатами аналізу.

4. Визначте які види аналітичної роботи (ліва колонка) належать до яких етапів (права колонка) (дивись таблицю 2.20)

Таблиця 2.20 – Поділ видів аналітичної роботи за етапами

Види аналітичної роботи	Етапи аналітичної роботи
1	2
1) підготовка розпорядчих актів, призначення осіб, відповідальних за виконання прийнятих рішень	а) підготовчий етап
2) збирання та опрацювання необхідної інформації	
3) характеризується об'єкт аналізу	
4) виявлення взаємодіючих факторів і обчислення їхнього впливу на зміну величини показників	
5) проведення підсумкової оцінки діяльності і узагальнення результатів аналізу	б) основний етап
6) розробка плану та програми аналітичної роботи	
7) визначення загальних відхилень величини показників виконання завдань від базових величин	
8) розробка макетів і форм аналітичних таблиць, графіків, схем	
9) перевірка повноти й вірогідності звітних даних, проведення арифметичного, логічного і балансового зведення показників	
10) розподіл роботи між аналітиками	
11) розробка організаційно-технічних заходів щодо усунення недоліків, підвищення ефективності використання виявлених резервів	в) завершальний етап
12) вибір і визначення загального стану об'єкта аналізу	
13) контроль за впровадженням у роботу соціальної установи пропозицій, що їх було висунуто за результатами аналізу	

Теми для підготовки презентацій:

1. Економічний аналіз у системі управління соціальною установою.
2. Характеристика типової організаційно-інформаційної моделі аналізу роботи соціальної установи.
3. Узагальнення результатів аналізу в соціальній установі. Реалізація результатів аналізу.

2.5 Практичне заняття №5. Практичний аналіз трудових ресурсів соціальної установи

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналізу трудових ресурсів у соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Значення, завдання аналізу трудових ресурсів (ТР) соціальної установи. Джерела інформації для аналізу
2. Аналіз чисельності та кваліфікації персоналу. Аналіз укомплектованості персоналом. Аналіз руху персоналу

3. Оцінка ефективності використання робочого часу соціальної установи. Коефіцієнти використання робочого часу (пов'язані з елементами балансу робочого часу)
4. Оцінка ефективності праці персоналу
5. Аналіз структури фонду заробітної плати. Аналіз ефективності використання фонду заробітної плати

Ключові терміни: аналіз ТР, аналіз чисельності персоналу, аналіз кваліфікації персоналу, аналіз рух персоналу, баланс робочого часу, оцінка ефективності праці персоналу, аналіз фонду заробітної плати.

Література до теми:

основна: [1, 2, 4, 6]; допоміжна: [1, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Основою якісного й ефективного функціонування сучасної системи соціального захисту є трудові ресурси, значення яких посилюється персоніфікованим характером праці робітників соціальних установ. Одним з найважливіших завдань кадрової й організаційної роботи в сфері соціального захисту зараз є збереження традиційно високого рівня кваліфікації персоналу, забезпеченість соціальних установ кадрами, збереження та підвищення якості обслуговування населення.

Аналізують трудові ресурси за такими напрямками: вивчення й оцінка забезпеченості соціальної установи трудовими ресурсами; кількісна та якісна характеристика структури персоналу; виявлення факторів та причин відхилень фактичних показників стану штатів от нормативів, оцінка негативних тенденцій; вивчення повноти використання робочого часу та завантаження кожного робітника, характеристика рівнів сумісництва та суміщення; оцінка продуктивності праці та її ефективності; аналіз формування та раціонального використання фонду заробітної плати, оптимальності його структури; виявлення резервів підвищення ефективності праці, зниження втрат робочого часу, ефективності витрачання коштів на оплату праці, розробка заходів щодо мобілізації виявлених резервів.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Проаналізуйте чисельність персоналу соціальної установи за наступними даними:

Таблиця 2.21 – Вихідні дані про чисельність персоналу

Категорія працівників	Попередній рік	Звітний рік
1. Спеціалісти вищої категорії	15	13
2. Спеціалісти першої категорії	41	40
3. Спеціалісти другої категорії	25	24
4. Інші працівники	12	11

Розв'язання:

Таблиця 2.22 – Аналіз чисельності персоналу соціальної установи

Категорія працівників	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення (+;-)	
	середньо-спискова чисельність, чол.	питома вага, %	середньо-спискова чисельність, чол.	питома вага, %	за чисельністю, чол.	за питомою вагою, %
1	2	3	4	5	6	7
Спеціалісти вищої категорії	15	16,1	13	14,8	-2	-1,3
Спеціалісти першої категорії	41	44,1	40	45,4	-1	+1,3
Спеціалісти другої категорії	25	26,9	24	27,3	-1	+0,4
Інші працівники	12	12,9	11	12,5	-1	-0,4
Разом:	93	100	88	100	-5	-

Висновок: в цілому по установі кількість працівників у звітному році скоротилась порівняно з попереднім роком на 5 осіб. Скоротилась вона і за окремими категоріями. Проте найбільший вплив на скорочення чисельності працівників мало скорочення кількості спеціалістів вищої категорії. У складі персоналу установи найбільша питома вага належить спеціалістам першої категорії, найменша – іншим працівникам. За рахунок нерівномірного скорочення чисельності персоналу за категоріями мали місце структурні зрушення.

Практичні ситуації для розв'язання

1. Проаналізуйте укомплектованість установи персоналом за наведеними даними (дивись таблицю 2.23)

Таблиця 2.23 – Аналіз укомплектованості установи персоналом

Показники	Затверджено посад за штатним розписом	Фактично зайнято посад	Відхилення (+, -)	Коефіцієнт укомплектованості
Спеціалісти вищої категорії	9	8		
Спеціалісти I категорії	21	19		
Спеціалісти II категорії	15	15		
Інші	10	9		
Всього:				

2. Проаналізуйте кваліфікацію працівників соціальної установи за наступними даними, наведеними у таблиці 2.24:

Таблиця 2.24 – Аналіз кваліфікації персоналу

Показники	Кількість		Кваліфікаційна категорія			Не атестовано, чол.
	чоловік	питома вага, %	вища	перша	друга	
1	2	3	4	5	6	7
Стаж роботи:						
до 5 років	29		–	–	16	13
від 5 до 10 років	15		–	–	12	3
від 10 до 15 років	44		12	23	7	2
від 15 до 20 років	45		25	20	–	–
понад 20 років	42		15	21	3	3
Всього, чол.						
Питома вага, %		100				
За даними минулого року:						
всього, чол.	177		51	69	36	21
питома вага, %		100				
Відхилення:						
за кількістю						
за питомою вагою						

3. Проаналізуйте використання робочого часу соціальною установою, склавши баланс робочого часу (дивись таблицю 2.25) та обрахувавши коефіцієнти, які характеризують співвідношення між різними окремими елементами балансу робочого часу.

Таблиця 2.25 – Баланс робочого часу

Показники	Робочий час, людино-днів				Відхилення (+, –)		Виконання плану, %
	за планом		фактично		на одну посаду	по всьому персоналу	
	на одну посаду	всього	на одну посаду	всього			
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Середньорічна кількість штатних посад	–	40	–	35			
2. Календарний фонд часу	365		365				
3. Святкові та вихідні дні	59		59				
4. Номінальний фонд часу	313		314				
в т.ч. відпрацьовано у святкові та вихідні дні	7		8				
5. Нормовані невиходи на роботу	51		52				
6. Активний фонд робочого часу (ряд.4–ряд.5)	262		262				

Продовження таблиці 2.25

1	2	3	4	5	6	7	8
7. Втрати часу	0,2		0,2				
8. Корисний фонд робочого часу (ряд.6–ряд.7)	261,8		261,8				

4. Проаналізуйте робочий час персоналу соціальної установи за наведеними у таблиці 2.26 даними:

Таблиця 2.26 – Аналіз робочого часу персоналу установи

Показники	Категорія персоналу			Всього
	вища	перша	друга	
Чисельність працівників, які відпрацювали повний місяць	11	24	15	
Кількість займаних ними посад	13	26	16	
Сума тривалості роб. тижня по кожній посаді				
Середня тривалість робочого тижня				
а) на посаду	40	40	40	40
б) на працівника				
Середня тривалість робочого дня				
а) на посаду	8	8	8	8
б) на працівника				
Відхилення				
а) робочого тижня				
б) робочого дня				

5. Проаналізуйте структуру фонду заробітної плати соціальної установи за наступними даними, наведеними у таблиці 2.27:

Таблиця 2.27 – Аналіз структури фонду заробітної плати установи

Категорія персоналу	За планом		Фактично		Відхилення (+,-)		Виконання плану, %
	сума, тис.грн.	питома вага, %	сума, тис.грн.	питома вага, %	абсолютне, тис. грн.	за питомою вагою, %	
Спеціалісти вищої категорії	4912,43		5119,47				
Спеціалісти I категорії	8050,82		8390,13				
Спеціалісти II категорії	3477,62		3624,20				
Інші працівники	2096,59		2184,95				
Всього		100		100		–	

6. Проаналізуйте виплати за елементами бюджетної класифікації за наведеними у таблиці 2.28 даними:

Таблиця 2.28 – Аналіз виплат за елементами бюджетної класифікації

Елементи бюджетної класифікації	Розмір виплат, тис. грн.		Відхилення (+, -)
	за планом	фактично	
1	2	3	4
Основний оклад	10370,21	11048,68	
Надбавки до заробітної плати	730,51	776,39	
Додаткова оплата	2879,46	2108,35	
Оплата праці позаштатних співробітників	13,17	3,42	
Інші грошові виплати	4555,97	7395,87	
Всього:			

7. Проаналізуйте чинники, що вплинули на фонд заробітної плати (дивись таблицю 2.29)

Таблиця 2.29 – Аналіз впливу чинників на фонд заробітної плати

Категорія персоналу	Фонд заробітної плати		Відхилення	Кількість посад		Відхилення	Середня зарплата		Відхилення
	план	факт		план	факт		план	факт	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
вища	17236,8	15583,73		8	6,75		2154,6	2308,7	
перша	29818	27065,7		20	17		1490,9	1592,1	
друга	12051,2	8428,5		14	9		860,8	936,5	
інші працівники	7356,8	7048,3		8	7		919,6	1006,9	
Всього									

8. Проведіть факторний аналіз використання місячного фонду оплати праці школи-інтернату методом повних ланцюгових підстановок.

Таблиця 2.30 – Аналіз використання місячного фонду оплати праці школи-інтернату

Показники	умовні позначки	План	Факт	Абсолютне відхилення	Виконання плану, %
1) Фонд оплати праці, тис. грн.	ФОП				
2) Середньооблікова чисельність працюючих, осіб	ЧП	42	40		
3) Середньомісячна зарплата, грн.	ЗП	1500	1600		

9. Проаналізуйте ефективність праці лікарського персоналу поліклініки.

Таблиця 2.31 – Аналіз ефективності праці лікарського персоналу поліклініки

Показники	Умовні позначки	Планові	Фактичні	Абсолютне відхилення
1. Загальна кількість лікарських відвідувань по амбулаторному прийому	ЛВ	300300	255420	
2. Середньооблікова кількість штатних лікарських посад	ШП	42	40	
3. Середньорічне навантаження по амбулаторному прийому на одну лікарську посаду, лікарські відвідування	Нріч.			
4. Відпрацьовано днів на одну лікарську посаду	Д	260	258	
5. Тривалість робочого дня, люд.-год.	Т	5,5	5,5	
6. Середня кількість лікарських відвідувань за годину роботи	Нгод.			

10. Проаналізуйте стабільність складу працівників школи-інтернату. Визначте коефіцієнти по прийому, звільненню та плинності кадрів. Дайте висновок, в якому році був стабільніший склад працівників.

Таблиця 2.32 – Аналіз стабільності складу працівників школи-інтернату

Показники руху складу працівників	В звітному році		В попередньому році	
	чоловік	питома вага, %	чоловік	питома вага, %
1. Середньооблікова чисельність	290		291	
2. Прийнято	4		6	
3. Звільнено	12		14	
з них:				
- з поважних причин	5		3	
- з негативних причин	7		11	

Теми для підготовки презентацій:

1. Аналіз формування трудового потенціалу соціальної установи.
2. Аналіз системи управління персоналом соціальної установи.
3. Класифікація й характеристика резервів підвищення ефективності праці працівників соціальної установи.

2.6 Практичне заняття №6. Практичний аналіз матеріальних ресурсів соціальної установи

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналізу матеріальних ресурсів у соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Значення, завдання аналізу матеріальних ресурсів (МР) соціальної установи. Джерела інформації для аналізу
2. Аналіз забезпеченості установи матеріальними цінностями.
3. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів
4. Аналіз руху матеріальних цінностей та зміни їх залишків

Ключові терміни: аналіз МР, забезпеченість матеріальними ресурсами, ефективність використання МР, аналіз руху матеріальних цінностей.

Література до теми:

основна: [1, 2, 4, 6]; допоміжна: [1, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Головною умовою функціонування соціальних установ є їх повне забезпечення матеріальними ресурсами та раціональне їх використання. Матеріальні ресурси – речовинні елементи, що використовуються в соціальних установах у якості предметів праці.

Особливість використання матеріальних ресурсів у сфері соціального забезпечення – в міру їх витрачання вони повністю вибувають з обороту.

Аналізують матеріальні ресурси за такими напрямками: оцінка обґрунтованості замовлень на придбання матеріальних цінностей, а також повноти їх задоволення; характеристика комплектності та своєчасності надходження матеріальних ресурсів; вивчення стану запасів матеріальних цінностей; визначення повноти та раціональності використання матеріалів; виявлення та вивчення причин недоліків у забезпеченості соціальної установи матеріальними ресурсами та їх використанні; пошук внутрішніх резервів підвищення ефективності використання матеріальних цінностей та розробка заходів щодо їх впровадження.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Охарактеризуйте рівень матеріалоспоживання соціальної установи за наведеними у таблиці 2.33 даними:

Таблиця 2.33 – Вихідні дані

Показник	Попередній рік	Звітний рік
1. Середня кількість послуго-днів	14510	14200
2. Витрачено матеріалів на потреби установи, грн.	327565,4	335807,9

Розв'язання:

Таблиця 2.34 – Аналіз рівень матеріалоспоживання установи

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Зміни (+, -)	
			абсолютні	відносні
1. Середня кількість послуго-днів	14510	14200	-310	-2,1%
2. Витрачено матеріалів на потреби установи, грн.	327565,4	335807,9	+8242,5	+2,5%
3. Рівень матеріалоспоживання	22,6	23,6	+1	+4,4%

Висновок: витрати матеріалів на потреби установи у звітному році зросли порівняно з попереднім роком на 8242,5 грн. або на 2,5%. Рівень матеріалоспоживання збільшився на 4,4% й досяг 23,6 грн. на 1 послуго-день. При цьому існує резерв зростання матеріалоспоживання, якщо середня кількість послуго-днів буде мати тенденцію до зростання.

Практичні ситуації для розв'язання

1. Проаналізуйте виконання плану постачання матеріалів за наведеними у таблиці 2.35 даними:

Таблиця 2.35 – Аналіз виконання плану постачання матеріалів

Найменування матеріальних ресурсів	За планом	Фактично	Зміни (+, -)	
			абсолютні, грн.	відносні, %
Господарські матеріали та канцелярські приладдя	185200	178252,3		
Навчальні матеріали	4300	4875,5		
Медикаменти	73020	75738,4		
Паливо та пально-мастильні матеріали	127500	136386,1		
Всього:				

2. Проаналізуйте джерела придбання матеріальних ресурсів за наведеними у таблиці 2.36 даними:

Таблиця 2.36 – Аналіз джерел придбання матеріальних ресурсів

Джерела придбання	Сума, грн.		Процентне співвідношення, %		Абсолютне відхилення (+, -), грн.
	за планом	фактично	за планом	фактично	
Отримано матеріальних цінностей, всього	725430,0	949434,0			
в т.ч. за рахунок коштів бюджету	500310,0	910318,2			
за рахунок позабюджетних коштів	225120,0	28471,8			
за рахунок безкоштовного отримання	-	10644,0			

3. Проаналізуйте динаміку фактичного витрачання в соціальній установі паперу білого формату А4 за наведеними у таблиці 2.37 даними:

Таблиця 2.37 – Аналіз динаміки фактичного витрачання паперу

Рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік
Обсяг витрачання паперу, грн.	2596	2577	2632	2989

Використовувати ряди динаміки.

4. Проаналізуйте дотримання грошових норм витрачання матеріалів за наведеними у таблиці 2.38 даними:

Таблиця 2.38 – Аналіз дотримання грошових норм витрачання матеріалів

Підрозділи установи	Плано-ва норма витрачання	Фактичне витрачання	Кількість послуго-днів	Питоме витрачання, грн. на 1 послуго-день	Відхилення від планової норми	
					абсолютне	у %
1	2	3	4	5	6	7
Відділ по роботі з населенням	0,975	26583,4	27406			
Відділ персоніфікованого обліку	0,650	8044,9	12007			
Відділ надходження платежів	0,575	6734,2	12244			
Всього:						

5. Проаналізуйте зміни залишків матеріальних цінностей за наведеними у таблиці 2.39 даними:

Таблиця 2.39 – Аналіз зміни залишків матеріальних цінностей

Види матеріалів	Витрачено за рік	Залишки матеріалів		Залишок на кінець року до витрачання	Зміни залишків	
		на початок року	на кінець року		абсолютні	відносні
Господарські матеріали та канцелярські приладдя	335807,9	185200	178252,3			
Навчальні матеріали	7105,6	4300	4875,5			
Медикаменти	81971,8	73020	75738,4			
Паливо та пально-мастильні матеріали	173704,7	127500	136386,1			
Всього:						

6. Проаналізуйте динаміку джерел надходження матеріальних цінностей за наведеними у таблиці 2.40 даними:

Таблиця 2.40 – Динаміка джерел надходження матеріальних цінностей

Джерела придбання	2014 рік		2015 рік		Відхилення	
	сума	питома вага	сума	питома вага	за сумою	за питомою вагою
Всього придбано		100%		100%		–
в т.ч. за рахунок коштів бюджету	299506		326015			
позабюджетних коштів	27947		18734			
безкоштовного отримання	1484		1167			
оприбуткування надлишків	151		138			

7. Проаналізуйте напрями вибуття матеріальних цінностей за наведеними у таблиці 2.41 даними:

Таблиця 2.41 – Аналіз напрямів вибуття матеріальних цінностей

Напрями вибуття	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення (+, –)
Всього вибуло			
в т.ч. витрачено на потреби установи	327565,4	335807,9	
реалізовано надлишки	112,0	98,0	
списано нестачі	–	215,0	
передано безкоштовно	232,0	348,0	

8. Проаналізуйте забезпеченість персоналу районної лікарні основними засобами за наведеними у таблиці 2.42 даними:

Таблиця 2.42 – Аналіз забезпеченості персоналу районної лікарні основними засобами

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Темп росту, %
Середньорічна вартість всіх основних засобів, тис. грн.	4200	4342	
в тому числі активної частини	630	740	
Середньооблікова чисельність працівників – всього:	210	197	
в тому числі лікарського персоналу	79	78	
Загальна фондоозброєність, тис. грн.			
в т. ч. технічна озброєність			

9. За даними звітності школи-інтернату перевірте дотримання норм запасів матеріальних цінностей на кінець року.

Визначте:

- суму нормативу матеріальних запасів;
- надлишок чи нестачу матеріальних запасів.

Таблиця 2.43 – Аналіз звітності школи-інтернату

грн.

Показники	Витрати на потреби установи за рік	Норма запасів в днях	Сума нормативу	Залишок на кінець року	Надлишок чи нестача запасів
Продукти харчування	200 000	25		14 800	
Господарські матеріали і канцелярське приладдя	250 000	60		46 000	
Паливо-мастильні матеріали	12 000	40		1 350	

10. Проаналізуйте зміни технічного стану та інтенсивності руху основних засобів

Таблиця 2.44 – Аналіз зміни технічного стану та інтенсивності руху основних засобів

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)
1. Основні засоби, тис. грн.:	35900	36700	
2. Сума зносу основних засобів, тис. грн.	13642	11010	
3. Коефіцієнт зносу, %			
4. Надійшло основних засобів протягом звітного року, тис. грн.			
5. Коефіцієнт оновлення, %			
6. Вибуло основних засобів протягом звітного року, тис. грн.	2500		
7. Коефіцієнт вибуття, %			

11. Проаналізуйте ефективність використання основних засобів районною лікарнею

Таблиця 2.45 – Аналіз ефективності використання основних засобів районною лікарнею

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Зміни (+, -)	
			абсолютні	у %
1	2	3	4	5
1. Кількість ліжко-днів	84000	95524		
2. Середньорічна вартість:				
2.1. основних засобів, тис. грн.	4200	4342		
2.2. в т.ч. вартість обладнання, приладів, апаратів тощо	630	740		

Продовження таблиці 2.45

1	2	3	4	5
3. Питома вага вартості обладнання, приладів, апаратів в загальній вартості основних засобів, % (ПВа)				
4. Віддача основних засобів, кількість ліжок днів на 1 тис. грн. основних засобів:				
4.1. всіх основних засобів (ВОЗ)				
4.2. обладнання, приладів, апаратів тощо (ВОЗа)				

12. На підставі звітних даних зробіть аналіз складу і структури основних засобів геріатричного інтернату.

Таблиця 2.46 – Аналіз складу і структури основних засобів геріатричного інтернату

Групи основних засобів	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
Будівлі	10 020		10 980			
Машини і обладнання	2 560		2 090			
Інструменти і інвентар	150		186			
Транспортні засоби	360		395			
Всього основних засобів, в т. ч.:	?	100	?	100		X
– активна частина						
– пасивна частина						
Знос основних засобів	4 070		5 500	X		X
Процент зносу основних засобів	?	X	?	X		X

Теми для підготовки презентацій:

1. Специфіка аналізу використання матеріальних ресурсів у соціальних установах.

2.7 Практичне заняття №7. Практичний аналіз необоротних активів соціальної установи

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналізу необоротних активів у соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Значення, завдання аналізу необоротних активів (НОА) соціальної установи. Джерела інформації для аналізу
2. Аналіз складу і структури необоротних активів
3. Аналіз стану необоротних активів
4. Аналіз руху необоротних активів
5. Аналіз забезпеченості необоротними активами
6. Аналіз ефективності використання необоротних активів

Ключові терміни: аналіз НОА, аналіз стану НОА, аналіз руху НОА, забезпеченість необоротними активами, оцінка ефективності використання НОА.

Література до теми:

основна: [1, 2, 4, 6]; допоміжна: [1, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Необоротні активи, що є засобами праці в соціальних установах, є одним з важливих чинників їх діяльності. Соціальні установи володіють невиробничими необоротними активами, які не приймають безпосередньої участі у виробництві матеріальних благ. Проте вони функціонують у якості предметів тривалого використання, поступово втрачають свою вартість, а їх оновлення відбувається за рахунок коштів бюджету та позабюджетних джерел соціальної сфери.

Аналізують необоротні активи за такими напрямками: оцінка об'єктів необоротних активів за складом і структурою, технічним станом на початок і кінець звітної періоду; аналіз руху необоротних активів в соціальній установі за певний період; оцінка ефективності використання необоротних активів; встановлення забезпеченості соціальної установи та її структурних підрозділів необоротними активами; оцінка правильності й обґрунтованості списання об'єктів необоротних активів; визначення впливу використання необоротних активів на кінцевий результат роботи соціальної установи.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Проаналізуйте склад і структуру основних засобів соціальної установи за наступними даними, наведеними у таблиці 2.47:

Таблиця 2.47 – Вихідні дані про основні засоби установи

Види основних засобів	На початок року	На кінець року
1. Земельні ділянки	968,0	968,0
2. Будинки та споруди	4945,6	6285,5
3. Машини та обладнання	273,0	683,4
4. Інструменти, прилади та інвентар	116,3	148,8
5. Транспортні засоби	29,2	28,3
6. Інші основні засоби	98,9	101,3

Розв'язання:

Таблиця 2.48 – Аналіз складу і структури основних засобів установи

Види основних засобів	На початок року		На кінець року		Зміни за рік (+;-)	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	за сумою, тис. грн.	за питомою вагою, %
Земельні ділянки	968,0	15,1	968,0	11,8	–	–
Будинки та споруди	4945,6	76,9	6285,5	76,6	+1339,9	–0,3
Машини та обладнання	273,0	4,2	683,4	8,3	+410,4	+4,1
Інструменти, прилади та інвентар	116,3	1,8	148,8	1,8	+32,5	–
Транспортні засоби	29,2	0,5	28,3	0,3	–0,9	–0,2
Інші основні засоби	98,9	1,5	101,3	1,2	+2,4	–0,3
Разом:	6431,0	100	8215,3	100	+1784,3	–

Висновок: За аналізований рік відбулось збільшення основних засобів установи на 1784,3 тис. грн. Це в першу чергу обумовлено суттєвим приростом об'єктів групи «Будинки та споруди» та групи «Машини та обладнання» на 1339,9 та 410,4 тис. грн. відповідно. Протягом року найбільша питома вага (76,6-76,9%) належала будинкам і спорудам, а найменша (0,3-0,5%) – транспортним засобам, які крім того ще й скоротились за сумою на 900 грн.

Практичні ситуації для розв'язання

1. Проаналізуйте активну і пасивну частини основних засобів за наведеними у таблиці 3.49 даними:

Таблиця 2.49 – Аналіз активної та пасивної частини основних засобів

Види основних засобів	На початок року		На кінець року		Зміни за рік	
	сума	питома вага	сума	питома вага	за сумою	за питомою вагою
Всього основних засобів		100%		100%		
в т.ч. активна частина						
пасивна частина						
Активна частина		100%		100%		
в т. ч. машини та обладнання	362,1		571,3			
інструменти, прилади, інвентар	87,8		99,2			
Пасивна частина		100%		100%		
в т. ч. земельні ділянки	869,0		869,0			
транспортні засоби	29,2		28,3			
будинки і споруди	3835,0		4374,0			
інші основні засоби	92,2		137,7			

2. Проаналізуйте зношеність необоротних активів за наведеними у таблиці 2.50 даними:

Таблиця 2.50 – Аналіз зношеності необоротних активів установи

Показники	На початок періоду	На кінець періоду	Зміни за період
Первісна вартість необоротних активів	7542,1	9326,4	
Знос необоротних активів	3689,8	4189,7	
Ступінь зношеності необоротних активів			
Ступінь придатності необоротних активів			

3. Розрахуйте коефіцієнти оновлення, вибуття та компенсації за наступними даними:

- вартість основних засобів на початок досліджуваного періоду – 7542,1 тис. грн.;
- вартість основних засобів на кінець досліджуваного періоду – ?
- вартість основних засобів, що надійшли у досліджуваному періоді – 3254,9 тис. грн.;
- вартість основних засобів, що вибули у досліджуваному періоді – 571,6 тис. грн.

4. Розрахуйте темпи приросту та зростання за наступними даними:

- вартість основних засобів на початок досліджуваного періоду – 7542,1 тис. грн.;
- вартість основних засобів на кінець досліджуваного періоду – ?
- вартість основних засобів, що надійшли у досліджуваному періоді – 3254,9 тис. грн.;
- вартість основних засобів, що вибули у досліджуваному періоді – 571,6 тис. грн.

За скільки років основні засоби установи зможуть оновитись повністю?

5. Проаналізуйте забезпеченість установи основними засобами за наведеними у таблиці 2.51 даними:

Таблиця 2.51 – Аналіз забезпеченості установи основними засобами

Показник	2014 рік	2015 рік	Зміни (+, -)	Темп зростання
1	2	3	4	5
Середньорічна вартість основних засобів	7051,9	8434,3		
в т.ч. активної частини	6112,1	5510,2		
Середньорічна чисельність працівників	29	32		
в т.ч. провідних спеціалістів	16	15		
Загальна фондоозброєність				

Продовження таблиці 2.51

1	2	3	4	5
Озброєність активними основними засобами				
Технічна озброєність				

6. Проаналізуйте фондівдачу необоротних активів установи за наведеними у таблиці 2.52 даними:

Таблиця 2.52 – Аналіз фондівдачі необоротних активів установи

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Зміни	
			абсолютні	відносні
Кількість послуго-днів	2544	2537		
Середньорічна вартість необоротних активів	7051,9	7434,3		
в т. ч. активна частина	6112,1	5510,2		
Фондівдача всіх необоротних активів				
Фондівдача активної частини необоротних активів				

7. На підставі звітних даних зробіть аналіз складу і структури основних засобів геріатричного інтернату. Дати оцінку технічного стану основних засобів.

Таблиця 2.53 – Аналіз складу і структури основних засобів геріатричного інтернату

Групи основних засобів	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
Будівлі	10 020		10 980			
Машини і обладнання	2 560		2 090			
Інструменти і інвентар	150		186			
Транспортні засоби	360		395			
Всього основних засобів, в т. ч.: активна частина - пасивна частина	?	100	7	100		X
	7	?	7			
	7	?	7			
Знос основних засобів	4 070	X	5 500	X		X
Процент зносу 0.3.	?	X	?	X		X

Теми для підготовки презентацій:

1. Аналіз технічного рівня соціальної установи.
2. Аналіз активів соціальної установи та їх використання.

2.8 Практичне заняття №8. Практичний аналіз виконання кошторису доходів і видатків соціальної установи

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналізу кошторисів у соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Кошторис доходів і видатків соціальної установи як об'єкт аналізу
 2. Завдання аналізу та джерела інформації для аналізу кошторисів соціальної установи
 3. Прийоми, що застосовуються при аналізі кошторисів соціальної установи.
- Алгоритм аналізу

Ключові терміни: аналіз кошторису, фінансовий план, бюджетна класифікація, аналіз загального фонду, аналіз спеціального фонду, план асигнувань, формалізовані та неформалізовані методи аналізу кошторису.

Література до теми:

основна: [1, 2]; допоміжна: [1, 3, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Для того, щоб виконувати свої функції соціальній установі передовсім потрібен план, що визначає доходи, які вона має отримати протягом бюджетного періоду, та відповідні видатки, які будуть проведені для здійснення нею своїх повноважень. Кошторис і є таким плановим документом соціальної установи. Він основний плановий документ, який надає повноваження соціальній установі щодо отримання доходів та здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання соціальною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень. Кошторис соціальної установи має дохідну та видаткову частини, кожна з яких в свою чергу складаються із загального і спеціального фонду.

Аналізують кошторис за такими напрямками: оцінка правильності утворення дохідної і видаткової частини кошторису; оцінка виконання плану за основними показниками кожного виду надходжень за спеціальним і загальним фондами; оцінка виконання кошторисних призначень; виявлення порушень фінансової та бюджетної дисципліни; розрахунок впливу факторів на відхилення по основних результативних показниках; розробка заходів щодо усунення виявлених у результаті аналізу недоліків; розробка заходів щодо вишукування джерел утворення й ефективного використання коштів за спеціальним і загальним фондами.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Проаналізуйте показники динаміки обсягу кошторисно-бюджетного фінансування соціальної установи за 2010-2014 роки за наведеними у таблиці 2.54 даними:

Таблиця 2.54 – Вихідні дані про фінансування

Рік	2011	2012	2013	2014	2015
Обсяг кошторисно-бюджетного фінансування	1783694	2067431	2837374	3385312	3610463

Розв'язання:

Таблиця 2.55 – Динаміка обсягів фінансування установи

Рік	Обсяг кошторисно-бюджетного фінансування	Абсолютний приріст, грн.		Темп зростання, %		Темп приросту, %		Абсолютне значення 1% приросту, грн.	
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий
2011	1783694	–	–	–	–	–	–	–	–
2012	2067431	283737	283737	115,9	115,9	15,9	15,9	17845	17845
2013	2837374	1053680	769943	159,1	137,2	59,1	37,2	17829	20697
2014	3385312	1601618	547938	189,8	119,3	89,8	19,3	17835	28391
2015	3610463	1826769	225151	202,4	106,7	102,4	6,7	17840	33605

Висновок: протягом досліджуваного періоду спостерігається зростання обсягів кошторисно-бюджетного фінансування соціальної установи у понад 2 рази. Найбільший приріст обсягів фінансування мав місце у 2013 році (на 37,2% або на 769943 грн.). З 2014 року спостерігається уповільнення темпів приросту кошторисно-бюджетного фінансування установи.

Практичні ситуації для розв'язання

1. Співставте терміни з лівої колонки з їх характеристиками з правої колонки (дивись таблицю 2.56)

Таблиця 2.56 – Об'єкти аналізу кошторису та їх характеристика

Термін	Характеристика
1	2
1) кошторис	а) будь-яке здійснення відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладання договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з яким необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому
2) бюджетне призначення	б) щомісячний розподіл асигнувань, затверджених у кошторисі за скороченою формою економічної класифікації, який регламентує взяття соціальною установою зобов'язань упродовж календарного року

Продовження таблиці 2.56

3) бюджетне асигнування	в) повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів Бюджетним кодексом України, Законом України про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, що має кількісні та часові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування
4) бюджетне зобов'язання	г) повноваження, надане розпоряднику бюджетних коштів відповідно до бюджетного призначення на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів з конкретною метою в процесі виконання бюджету
5) план асигнувань	д) основний плановий документ, який надає повноваження соціальній установі щодо отримання доходів та здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання соціальною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень

2. Співставте моделі, що використовуються для аналізу кошторису соціальної установи з їх описами, що подані у таблиці 2.57.

Таблиця 2.57 – Моделі, що використовуються для аналізу кошторису

Модель	Опис моделі
а) дескриптивні моделі	1) моделі, які дають можливість порівняння фактичних показників виділення та використання бюджетних коштів соціальною установою із нормативними (розрахованими на підставі нормативу)
б) предикативні моделі	2) засновані на використанні інформації з бухгалтерської звітності (система аналітичних коефіцієнтів)
в) нормативні моделі	3) моделі передбачуваного, прогностичного характеру (точка критичного обсягу послуг соціальної установи)

3. Проаналізуйте виконання кошторису соціальної установи (дивись таблицю 2.58)

Таблиця 2.58 – Аналіз виконання кошторису установи

Показник	За кошторисом, грн.	Виконано, грн.	Відсоток виконання кошторису, %
1. Усього за кошторисом	8434300	7951900	
2. Загальний фонд	6112100	5510200	
3. Спеціальний фонд	2322200	2441700	

4. Відновіть правильний порядок у алгоритмі проведення аналізу кошторису соціальної установи, поданому у таблиці 2.59.

Таблиця 2.59 – Алгоритм проведення аналізу кошторису установи

Етап алгоритму	Правильне місце у алгоритмі
Визначення найбільш перспективних видів бюджетного фінансування та напрямів витрачання коштів на основі отриманих результатів.	
Вибір об'єкта, мети дослідження, постановка задачі і вибір методів проведення аналізу.	
Безпосередній аналіз кошторису соціальної установи.	
Вибір основних показників кошторису соціальної установи.	
Розробка заходів, що сприяють підвищенню ефективності роботи соціальної установи в плані складання та виконання кошторису і подальшого контролю за їх виконанням.	
Збір інформації й оцінка її вірогідності, відбір даних.	
Виявлення „вузьких” місць і пошук резервів з підвищення ефективності складання та виконання кошторису.	

5. Проаналізуйте склад, структуру та зміни видатків за загальним фондом за даними табл. 2.60.

Таблиця 2.60 – Аналіз виконання кошторису видатків за загальним фондом за 201х рік

Статті видатків	КЕКВ	За кошторисом		Фактично		Відхилення (+,-)	
		сума тис. грн.	Питома вага, %	сума тис. грн.	Питома вага, %	За сумою, тис.грн.	За питомою вагою, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Оплата праці працівників бюджетних установ	2110	788,3		788,3			
Виплати по тимчасовій непрацездатності	2113	5,3		5,3		—	—
Нарахування на зарплату	2120	277,9		277,9		—	—
Придання предметів постачання і матеріалів	2130	198,4		198,4		—	—
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2131	5,3		5,3		—	—
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2132	88,6		88,6		—	—
Продукти харчування	2133	42,2		42,2		—	—
М'який інвентар та обмундирування	2134	3,0		3,0		—	—
Оплата транспортних послуг та утримання транспортних засобів	2135	25,7		25,7		—	—

Продовження табл. 2.60

1	2	3	4	5	6	7	8
Послуги зв'язку	2138	11,5		11,5		—	—
Оплата інших послуг та інші видатки	2139	13,7		13,7		—	—
Видатки на відрядження	2140	4,06		4,6		—	—
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2160	133,5		133,5		—	—
Оплата теплопостачання	2161	92,7		92,7		—	—
Оплата водопостачання і водовідведення	2162	9,6		9,6		—	—
Оплата електроенергії	2163	31,3		31,3		—	—
Оплата природного газу	2164	0		0		0	0
Оплата інших комунальних послуг	2165	0		0		0	0
Інші поточні трансферти населенню	2343	2,0		2,0		—	—
Всього поточні видатки	2000	1409		1409		—	—
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	3110	11,9		11,9			
Всього капітальні видатки	3000	10,9		10,9		—	—
Разом за кошторисом		1420,9		1420,9		—	---

6. Проаналізуйте ефективність поточних видатків за даними таблиці 2.61.

Таблиця 2.61 – Аналіз ефективності видатків за 201х рік

Статті видатків	КЕКВ	За кошторисом		Фактично		Відхилення (+,-)	
		Сума, тис. грн.	В середньому на одне ліжко, грн.	Сума тис. грн.	В середньому на одне ліжко грн.	За су-мою тис. грн.	з розрахунку на одне ліжко
1	2	3	4	5	6	7	8
Оплата праці працівників бюджетних установ	2110	793,6		793,6			
Заробітна плата	2111	788,3		788,3			
Виплати по тимчасовій непрацездатності	2113	5,3		5,3			
Нарахування на зарплату	2120	277,9		277,9			
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2131	5,3		5,3			
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2132	88,6		88,6			
Продукти харчування	2133	42,2		42,2			
М'який інвентар та обмундирування	2134	3,0		3,0			
	2135	25,7		25,7			

Продовження таблиці 2.61

1	2	3	4	5	6	7	8
Поточний ремонт обладнання, інвентарю, будівель та технічне обслуговування обладнання	2137	8,4		8,4			
Послуги зв'язку	2138	11,5		11,5			
Оплата інших послуг та інші видатки	2139	13,7		13,7			
Видатки на відрядження	2140	4,6		4,6			
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2160	133,5		133,5			
Оплата теплопостачання	2161	92,7		92,7			
Оплата водопостачання і водовідведення	2162	9,6		9,6			
Оплата електроенергії	2163	31,5		31,5			
Оплата природного газу	2164	0		0			
Оплата інших комунальних послуг	2165	0		0			
Інші поточні трансферти населенню	2343	0		0			
Всього поточні видатки	2000	1409		1409			
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	3110	11,9		11,9			
Всього капітальні видатки	3000	11,9		11,9			
Разом за кошторисом		1420,9		1420,9			
Середньорічна кількість ліжок		235		235			

Теми для підготовки презентацій:

1. Специфіка аналізу кошторису соціальної установи.

2.9 Практичне заняття №9. Практичний аналіз складу і структури видатків, співвідношення касових і фактичних видатків

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналізу видатків у соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Касові видатки як об'єкт аналізу
2. Фактичні видатки як об'єкт аналізу
3. Аналіз співвідношення касових і фактичних видатків

Ключові терміни: видатки, аналіз структури видатків, аналіз касових видатків, аналіз фактичних видатків, коефіцієнт співвідношення касових і фактичних видатків, аналіз поточних видатків, аналіз капітальних видатків.

Література до теми:

основна: [1, 2]; допоміжна: [1, 3, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Виходячи з подвійного характеру всі видатки соціальних установ поділяються на касові та фактичні. Касовими видатками вважаються всі суми, перераховані соціальною установою з поточного рахунку у відділенні казначейства в оплату своїх зобов'язань на рахунки постачальників за товари, надані послуги, виконані роботи, а також на рахунки одержувачів коштів по обов'язковим розрахункам і нетоварним операціям (платежам до бюджету, переказам заробітної плати, погашенню заборгованості по позикам), як правило, поза своїм рахунком. Фактичні видатки – це дійсні витрати соціальної установи, оформлені відповідними документами, включаючи витрати за неоплаченими рахунками кредиторів, за нарахованою заробітною платою тощо. Такі видатки відображають фактичне виконання видаткових норм, затверджених за кошторисом, і є показниками кінцевого виконання кошторису видатків.

Видатки аналізуються в цілому по установі та за окремими їх видами і напрямками витрачання коштів. Досліджується ступінь впливу на видатки різних факторів. На касові – залишків грошових коштів на початок року, сум одержаних коштів з бюджету, залишків грошових коштів на кінець року. На фактичні – зміни кредиторської заборгованості на кінець року порівняно з початком, зміни залишків за рахунками матеріалів на кінець року порівняно з початком, зміни дебіторської заборгованості на кінець року порівняно з початком, зміни залишків за рахунками підзвітних осіб на кінець року порівняно з початком.

Важливим етапом аналізу видатків є вивчення співвідношення між касовими та фактичними видатками. Воно може характеризуватись рівністю між ними, перевищенням касових видатків над фактичними або фактичних видатків над касовими.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Проаналізуйте структуру видатків соціальної установи за наступними даними, наведеними у таблиці 2.62:

Таблиця 2.62 – Вихідні дані про видатки установи

Стаття видатків	За кошторисом, грн.	Фактично, грн.
1. Оплата праці працівників соціальної установи	741200	339881
2. Нарахування на заробітну плату	94377	93753
3. Видатки на відрядження	1600	727
4. Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	34922	30054
5. Дослідження та розробки, державні програми	18072	10372
6. Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки	22612	10240

Розв'язання:

Таблиця 2.63 – Аналіз структуру видатків соціальної установи

Стаття видатків	За кошторисом		Фактично		Відхилення (+;-)	
	сума, грн.	питома вага, %	сума, грн.	питома вага, %	за сумою	за питомою вагою
1	2	3	4	5	6	7
Оплата праці працівників соціальної установи	741200	81,20	339881	70,07	-401319	-11,13
Нарахування на заробітну плату	94377	10,34	93753	19,33	-624	+8,99
Видатки на відрядження	1600	0,18	727	0,15	-873	-0,03
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	34922	3,83	30054	6,20	-4868	+2,37
Дослідження та розробки, державні програми	18072	1,98	10372	2,14	-7700	+0,16
Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки	22612	2,47	10240	2,11	-12363	-0,36
Разом:	912783	100	485036	100	-427747	-

Висновок: в цілому по установі видатки профінансовані у значно меншому розмірі (на 427747 грн. менше) ніж було закладено у кошторис. Суттєве недовиконання трапилось за такими статтями видатків: оплата праці – на 401319 грн. менше від суми, закладеної у кошторис; придбання предметів, матеріалів, оплата послуг – на 12363 грн. менше від суми, закладеної у кошторис. В структурі видатків значна питома вага належить оплаті праці працівників установи (81,20-70,07%). Найменша ж у видатків на відрядження – 0,18-0,15%. Через те, що всі статті видатків установи мали різний ступінь виконання трапились структурні зрушення.

Практичні ситуації для розв'язання

1. Який існує взаємозв'язок між касовими видатками соціальної установи (як результативним показником) та залишками грошових коштів на початок року, сумами одержаних коштів з бюджету, залишками грошових коштів на кінець року (як факторами-аргументами)?

Побудуйте факторну модель.

2. Який існує взаємозв'язок між фактичними видатками соціальної установи (як результативним показником) та змінами кредиторської заборгованості на кінець року порівняно з початком, змінами залишків за рахунками матеріалів на

кінець року порівняно з початком, змінами дебіторської заборгованості на кінець року порівняно з початком, змінами залишків за рахунками підзвітних осіб на кінець року порівняно з початком (як факторами-аргументами)?

Побудуйте факторну модель.

3. Проаналізуйте співвідношення між касовими та фактичними видатками установи за 201х рік за даними таблиці 2.64:

Таблиця 2.64 – Аналіз співвідношення між касовими та фактичними видатками

Статті видатків	Касові видатки, тис. грн.	Фактичні видатки, тис. грн.	Перевищення	
			касових видатків над фактичними	фактичних видатків над касовими
1. Заробітна плата	2486,0	2542,7		
2. Нарахування на фонд заробітної плати	927,8	939,7		
3. Канцелярські і господарські видатки	21,0	22,0		
4. Відрядження та службові роз'їзди	36,0	36,0		
5. Видатки навчальні, на виробничу практику, науково-дослідну роботу	58,0	60,0		
6. Стипендії	457,0	529,8		
7. Видатки на харчування	31,0	30,0		
8. Придбання медикаментів	0,0	1,0		
9. Придбання обладнання	19,0	20,0		
10. Придбання інвентарю	0,0	3,0		
11. Капітальний ремонт будівлі	583,4	751,0		
12. Інші видатки	1265,0	1441,0		
Усього за кошторисом				

4. Проаналізуйте співвідношення між касовими та фактичними видатками установи, визначивши коефіцієнт їх співвідношення (дивись таблицю 2.65)

Таблиця 2.65 – Аналіз співвідношення між касовими та фактичними видатками

Показник	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення (+;-)	
			абсолютне, грн.	відносне, %
Касові видатки, грн.	2618457	2497186		
Фактичні видатки, грн.	2846079	2689672		
Коефіцієнт співвідношення касових і фактичних видатків				

5. За даними попередньої практичної ситуації про суми касових і фактичних видатків установи визначте вплив зміни видатків на коефіцієнти

співвідношення касових і фактичних видатків, скориставшись способом повних ланцюгових підстановок і звівши результати аналізу у таблицю 2.66:

Таблиця 2.66 – Вплив зміни видатків на коефіцієнти співвідношення видатків

Номер підстановки	Фактори		Коефіцієнт співвідношення касових і фактичних видатків	Вплив зміни видатків
	Касові видатки, грн.	Фактичні видатки, грн.		
0				
1				
2				

6. Проаналізуйте співвідношення касових і фактичних видатків за даними табл. 2.67.

Таблиця 2.67 – Аналіз співвідношення касових і фактичних видатків за 201х рік

Статті видатків	КЕКВ	Касові видатки тис. грн.	Фактичні видатки, тис. грн.	Перевищення	
				Касових видатків над фактичними, тис. грн.	Фактичних видатків над касовими, тис. грн.
1	2	3	4	5	6
Заробітна плата	2111	1031,8	999,1		
Виплати по тимчасовій непрацездатності	2113	7,2	6,7		
Нарахування на зарплату	2120	371,4	351,9		
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2131	6,5	7,5		
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2132	113,4	110,6		
Продукти харчування	2133	56,7	51,4		
М'який інвентар та обмундирування	2134	10,0	10,0		
Оплата транспортних послуг	2135	36,5	37,3		
Поточний ремонт обладнання, інвентарю, будівель та технічне обслуговування обладнання	2137	7,6	8,2		
Послуги зв'язку	2138	6,1	6,1		
Оплата інших послуг та інші видатки	2139	13,0	13,4		
Видатки на відрядження	2140	14,7	14,7		
Матеріали, інвентар, будівництво, капітальний ремонт та заходи спеціального призначення	2150	11,5	11,5		
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2160	146,1	170,3		
Оплата теплопостачання	2161	104,1	128,3		

Продовження таблиці 2.67

1	2	3	4	5	6
Оплата водопостачання і водовідведення	2162	5,8	5,8		
Оплата електроенергії	2163	36,3	36,3		
Оплата природного газу	2164	0	0		
Оплата інших комунальних послуг	2165	0	0		
Інші поточні трансферти населенню	2343	0	0		
Всього поточні видатки	2000	1823,9	1790,2		
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	3110	17,8	17,8		
Всього капітальні видатки	3000	17,8	17,8		
Разом за кошторисом		1841,7	1808,0		

Теми для підготовки презентацій:

1. Особливості аналізу видатків соціальної установи.
2. Аналіз грошових потоків у соціальній установі (за напрямками).

2.10 Практичне заняття №10. Практичний аналіз складу і структури доходів (фінансування) соціальних установ

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналізу доходів у соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Зміст і завдання аналізу доходів. Джерела інформації для аналізу доходів
2. Аналіз фінансування (доходів) соціальної установи з бюджету
3. Аналіз формування власних надходжень соціальної установи

Ключові терміни: доходи, аналіз доходів загального фонду, аналіз доходів спеціального фонду, аналіз структури доходів, бюджетні асигнування, власні надходження соціальної установи.

Література до теми:

основна: [1, 2]; допоміжна: [1, 3, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Соціальні установи надають послуги населенню безоплатно, їх витрати не відшкодовуються споживачами послуг. Держава за рахунок бюджету систематично надає їм грошові ресурси, необхідні для безперебійної роботи. Законом не заборонена можливість соціальним установам і самим заробляти кошти.

До джерел фінансування соціальних установ належать: асигнування з бюджету, спонсорська допомога, кошти колективів та організацій за надані послуги, кошти за надані послуги від окремих громадян, власні надходження.

Власні надходження соціальної установи формуються за рахунок: плати за послуги, що надаються соціальними установами згідно з функціональними

повноваженнями; коштів, що отримуються соціальними установами від господарської чи виробничої діяльності; плати за оренду майна соціальних установ; коштів, що отримуються соціальними установами від реалізації майна.

Доходи аналізуються за окремими їх видами та джерелами. Причому бюджетні асигнування та власні надходження соціальної установи аналізуються окремо.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Проаналізуйте склад джерел фінансування соціальної установи за наступними даними, поданими у таблиці 2.68:

Таблиця 2.68 – Вихідні дані про джерела фінансування

Вид джерела	За планом (кошторис), тис. грн.	Фактично, тис. грн.
1. Асигнування з бюджету	2560	1600
2. Спонсорська допомога	260	240
3. Кошти організацій	320	330
4. Кошти від окремих громадян	17	23

Розв'язання:

Таблиця 2.69 – Аналіз складу джерел фінансування соціальної установи

Вид джерела	За планом (кошторис)		Фактично		Відхилення від плану (+;-)		Виконання плану, %
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	за сумою	за питомою вагою	
Асигнування з бюджету	2560	81,1	1600	73,0	-960	-8,1	62,5
Спонсорська допомога	260	8,2	240	10,9	-20	+2,7	92,3
Кошти організацій	320	10,1	330	15,0	+10	+4,9	103,1
Кошти від окремих громадян	17	0,6	23	1,1	+6	+0,5	135,3
Разом:	3157	100	2193	100	-964	-	69,5

Висновок: план фінансування соціальної установи виконано лише на 69,5%. На заваді виконанню плану фінансування стало значне скорочення надходження коштів з бюджету. Проте саме вони складають значну частку джерел фінансування (81,1-73,0%). Порівняно з планом зросли надходження від організацій та окремих громадян на 10 і 6 тис. грн. або на 4,9 та 0,5% відповідно. Дещо скоротилась спонсорська допомога – на 20 тис. грн., хоча за питомою вагою вона зросла на 2,7%.

Практичні ситуації для розв'язання

1. Проаналізуйте дохідну частину кошторису соціальної установи, якщо за кошторисом заплановано асигнувань з бюджету на суму 2560 тис. грн.,

спонсорської допомоги на суму 260 тис. грн., коштів колективів та організацій за надані установою послуги на суму 320 тис. грн., коштів за надані установою послуги від окремих громадян на суму 17 тис. грн., а власних надходжень установи на суму 177 тис. грн.

2. Проаналізуйте структуру фактичних надходжень (доходів) соціальної установи за даними, наведеними у таблиці 2.70:

Таблиця 2.70 – Аналіз структури фактичних надходжень (доходів) установи

Показник		Асигнуван- ня з бюджету	Спонсор- ська допомога	Кошти органі- зацій	Кошти від окремих громадян	Разом доходів
2014	Сума, тис. грн.	1686,1	66,3	48,1	7,6	
	Питома вага, %					100
2013	Сума, тис. грн.	1526,0	62,1	49,2	6,9	
	Питома вага, %					100

3. Проаналізуйте власні надходження соціальної установи за наступними даними, наведеними у таблиці 2.71:

Таблиця 2.71 – Аналіз власних надходжень соціальної установи

Власні надходження	За планом		Фактично		Відхилення від плану (+;-)		Вико- нання плану, %
	тис. грн.	пито- ма вага, %	тис. грн.	пито- ма вага, %	за су- мою	за пито- мою вагою	
1. Плата за послуги, що надаються соціальними установами згідно з функціональними повноваженнями	95,1		89,2				
2. Кошти, що отримуються соціальними установами від господарської чи виробничої діяльності	19,0		22,1				
3. Плата за оренду майна соціальних установ	74,0		71,6				
4. Кошти, що отримуються соціальними установами від реалізації майна	–		1,3				
Разом:		100		100		–	

4. Проаналізуйте фактичне надходження коштів до спеціального фонду соціальної установи, якщо з бюджету надійшло 4364500 грн., за взаємозаліком – 260480 грн., за спеціальним рахунком – 68900 грн., на рахунок сум за дорученнями – 118300 грн., а гуманітарної допомоги на 86240 грн.

5. Проаналізуйте структуру власних надходжень соціальної установи (до спеціального фонду) за даними таблиці 2.72:

Таблиця 2.72 – Аналіз структуру власних надходжень установи

Показник		Плата за послуги, що надаються установою згідно з функціональними повноваженнями	Кошти від господарської та виробничої діяльності	Плата за оренду майна установи	Кошти від реалізації майна установи	Разом надходжень
2014	Сума, тис. грн.	15,9	24,7	118,3	0,1	
	Питома вага, %					100
2013	Сума, тис. грн.	18,2	26,9	117,8	0,2	
	Питома вага, %					100

Теми для підготовки презентацій:

1. Специфіка аналізу доходів соціальної установи.
2. Аналіз грошових потоків у соціальній установі (за джерелами).

2.11 Практичне заняття №11. Практичний аналіз виробничих показників роботи соціальної установи

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків з економічного аналізу роботи соціальних установ.

Питання для обговорення

1. Виробничі показники, що характеризують зміст та обсяг роботи соціальної установи
2. Аналіз обсягів робіт закладів охорони здоров'я
3. Аналіз обсягів робіт дитячих дошкільних закладів
4. Аналіз обсягів робіт середніх загальноосвітніх шкіл
5. Аналіз роботи масових бібліотек

Ключові терміни: заклади охорони здоров'я, заклади освіти, кошторис, баланс виконання кошторису, масові бібліотеки.

Література до теми:

основна: [1, 2, 4, 6]; допоміжна: [1, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Для оцінки використання ліжкового фонду лікарні застосовуються наступні показники:

- 1) середнє число днів роботи ліжка за рік (Др);
- 2) середня тривалість перебування хворого у стаціонарі (Т);
- 3) оборот ліжка (Ол);
- 4) середній час простою ліжка (ЧПЛ).

Вивчення обсягів роботи лікарні дозволяє визначити резерви більш повного задоволення потреб населення у даній сфері. Вони визначаються за такими напрямками:

- 1) збільшення ліжкового фонду;
- 2) збільшення тривалості роботи ліжок протягом року;
- 3) інтенсивне використання ліжкового фонду.

Об'єктом економічного аналізу дошкільних закладів є виконання функцій із всебічного та гармонійного розвитку дітей.

До основних його завдань належать:

- оцінка стану і розвитку мережі;
- характеристика рівня обслуговування та забезпечення населення послугами;
- виявлення повноти використання мережі і ефективності роботи установи.

Успішне вирішення завдань з надання послуг населенню по догляду і вихованню дітей залежить від рівня організації роботи дошкільних закладів та використання їх потужності. В процесі аналізу цих установ здійснюється оцінка інтенсивності їх роботи. Для цього визначається середня зайнятість дитячого місця протягом року.

Важливим напрямком покращення забезпечення населення послугами дитячих дошкільних закладів є збільшення тривалості днів роботи протягом року (за рахунок вихідних та святкових днів).

Шкільна мережа певного району має обійняти навчанням та вихованням дітей віком від 6 до 16 років, створити їм належні умови для отримання середньої освіти.

В процесі аналізу встановлюється забезпеченість мережі такими умовами: дотримання встановленої норми навчальної площі, наявності виробничих майстерень і спортивних комплексів, організації класів подовженого тощо, їх зміни порівняно з попередніми роками та нормативами.

Далі в ході аналізу вивчається обсяг роботи школи з використанням таких показників, як кількість учнів, учбових класів та їх наповненість. Вони відображаються в узагальнюючому показнику обсягу роботи – кількості годин учбового навантаження, що регулюється встановленими планами.

Головним показником оцінки роботи школи є контингент учнів, що характеризує ступінь участі школи в реалізації вимог Закону України « Про освіту».

Кінцеві результати роботи школи характеризуються повнотою випуску учнів з 9-х та 11-х класів і переведення із класу в клас.

Аналіз роботи бібліотечних установ включає характеристику мережі, повноту забезпечення населення виробами друку, рівень обслуговування населення та читачів, повноти і якості виконання функції з розповсюдження культурного спадку народу.

Повнота задоволення потреб населення у послугах бібліотек залежить перш за все від стану їх мережі. В процесі аналізу стану мережі до уваги береться рівень територіальної наближеності бібліотек, який характеризується кількістю бібліотек на певній території, кількістю робочих поселень та інших населених пунктів, що мають чи не мають бібліотек.

Основними показниками роботи бібліотек виступає число читачів, кількість виданих книжок та відвідувань. В процесі аналізу встановлюються їх зміни порівняно з попереднім роком та вивчається склад читачів і видані книжки за різними ознаками.

Рівень відвідувань характеризується активністю читачів в роботі бібліотеки і злагожденістю читацького колективу. Він визначається як середнє число відвідувань одного читача за рік.

Якість роботи бібліотеки також характеризується рівнем відсіву читачів, який вимірюється питомою вагою осіб, що не відвідують протягом року бібліотеку, до кількості читачів на початок року. Крім того аналізується тривалість користування послугами бібліотеки окремими читачами.

Практичні ситуації для розв'язання

1. Зробіть аналіз використання ліжкового фонду лікарні за даними таблиці 2.73.

Таблиця 2.73 – Аналіз показників використання ліжкового фонду лікарні

Показники	По плану	Фактично	Абсолютне відхилення
Кількість ліжко-днів	249900	235290	-14610
Середньорічна кількість ліжок	735	713	-22
Кількість осіб, що пройшли лікування	13582	12384	-1198
Показники використання ліжкового фонду: середнє число днів використання ліжка (п.1:п.2) середня тривалість перебування хворого в стаціонарі (п.1:п.3) середня оборотність ліжка (п.3:п.2)			

2. Визначте загальний ефект (Е) від скорочення строків лікування хворих в стаціонарі.

У відділенні за рік лікувалося 1200 хворих, з яких 1000 без відриву від виробництва. Середній строк перебування в стаціонарі скоротився з 12 до 8 днів (на 4 дня). Якщо в середньому одним працівником за робочий день виробляється національний дохід, рівний 325 грн., середні виплати за один день перебування на лікарняному листку складають 40 грн., а затрати на лікування –

55 грн. в день, то, підставивши ці значення у формулу, отримаємо, що ефект в результаті скорочення строків лікування хворих (за умовою, що всі вони приступили до роботи зразу після виписки з стаціонару) складе 1359 тис. грн.

3. Дайте оцінку роботи дошкільного закладу за вихідними даними таблиці 2.74.

Таблиця 2.74 – Вихідні дані для аналізу обсягів роботи дошкільного закладу

№ п/п	Показники	По плану	Фактично	Відхилення (+;-)
1.	Середньорічна кількість дитячих місць	800	840	
2.	Середньооблікова кількість дітей	800	820	
3.	Середньорічна кількість дитячих груп	31	34	
4.	Число днів відвідувань, діто-дні	207500	204450	
5.	Середня наповненість дитячих груп (п. 1 : п.3), чол.			
6.	Рівень укомплектованості дитячих місць (п.2:п.1×100),%			
7.	Середньорічне число днів відвідувань однією дитиною (п.4 : п.2), діто-дні			
8.	Середня зайнятість дитячого місця в році (п.4 : п.1) дні			

4. Дайте оцінку стану середньої загальноосвітньої школи за вихідними даними таблиці 2.75.

Таблиця 2.75 – Вихідні дані для аналізу стану середньої загальноосвітньої школи

Показники стану шкільної мережі	Попередній рік	Звітний рік		Відхилення	
		По плану	Фактично	Від попереднього року	Від плану
1. Кількість класних кімнат	25	30	30		
2. Кількість учбових кабінетів	3	6	4		
3. Кількість учнівських місць	875	1050	1050		
4. Виробничі майстерні	–	1	1		
5. Кількість груп подовженого дня	8	12	10		
6. Кількість учнів що займаються в II зміні	180	–	–		
7. Змінність роботи школи коефіцієнт змінності = (п.3+п.6)/п.6					

5. Дайте оцінку обсягу роботи середньої загальноосвітньої школи за вихідними даними таблиці 2.76.

Таблиця 2.76 – Вихідні дані для аналізу обсягу роботи середньої загальноосвітньої школи

Показники	По плану		Фактично		Відхилення (+;-)	
	на початок навчального року	на кінець навчального року	на початок навчального року	на кінець навчального року	на початок навчального року	на кінець навчального року
Число учнів (I-IV класів) і т.д.	420	420	390	380		
Кількість класів (I-IV класів) і т.д.	12	12	10	10		
Наповненість класів (I-IV класів) і т.д.	35	35	39	38		

6. Дайте оцінку руху контингенту учнів школи за вихідними даними таблиці 2.77.

Таблиця 2.77 – Вихідні дані для аналізу руху контингенту учнів школи

Показники	Кількість	Питома вага, %
1. Число учнів на початок навчального року	1270	
2. Поступило учнів протягом навчального року	12	
3. Вибуло учнів протягом навчального року	15	
4. Число учнів на кінець навчального року		

7. На підставі звітних даних дайте якісну характеристику працівників педагогічного персоналу школи-інтернату.

Таблиця 2.78 – Вихідні дані для аналізу характеристики працівників педагогічного персоналу школи-інтернату

Стаж роботи	Кількість		З т. ч. за кваліфікаційними групами			Кількість неатестованих
	чоловік	%	вища	1	2	
До 3-х років	10		-	-	3	7
Від 3 до 8 років	29		6	9	11	3
Від 8 до 13 років	45		19	25	1	-
Від 13 до 18 років	19		12	7	-	-
Більше 18 років	9		8	1	-	-
Всього	?		?	?	7	
Питома вага, %	100		7	7	7	7
За минулий рік	95		46	29	15	5
Питома вага, %	100		?	7	7	7

8. За даними звітності інтернату для інвалідів дайте оцінку укомплектованості медичним персоналом в розрізі категорій персоналу.

Визначте:

- коефіцієнт укомплектованості персоналом;
- рівень сумісництва за посадами.

Таблиця 2.79 – Вихідні дані для оцінки укомплектованості медичним персоналом інтернату для інвалідів

Показники штатів	За планом		За звітом		Рівень сумісництва		Зміна рівня сумісництва
	Штатні одиниці	Фізичні особи	Штатні одиниці	Фізичні особи	За планом	За звітом	
Лікарі	100	85	95	83			
Середній медичний персонал	185	165	170	150			
Молодший медичний персонал	160	150	150	135			

9. На підставі звітних даних зробіть аналіз стабільності складу працівників школи-інтернату. Розрахуйте коефіцієнти обороту по прийому, звільненню та плинності кадрів.

Таблиця 2.80 – Вихідні дані для аналізу стабільності складу працівників школи-інтернату

Показники	Всього		В тому числі					
	Чоловік	%	Педагогічний персонал		Вихователі		Адміністративний	
			Чоловік	%	Чоловік	%	Чоловік	%
Середньооблікова чисельність	250		120		90		40	
Прийнято	12		3		6		3	
Звільнено, в т. ч.	15		3		8		4	
з поважних причин	5		2		1		2	
без поважних причин	10		1		7		2	

10. За даними таблиці 2.81 проаналізуйте використання фонду оплати праці працівників школи-інтернату.

Таблиця 2.81 – Вихідні дані для аналізу використання фонду оплати праці працівників школи-інтернату

Показники	План	Факт	Відхилення
Середньорічна кількість класів	55	53	
Середньорічні витрати з/п вчителів на 1 клас	25600	25100	
ФОП вчителів, в т. ч. за рахунок змін:	?	7	
- середньорічної кількості класів	X	X	
- середньорічних витрат з/п на 1 клас	X	X	
Середньорічне число посад адмін.-господ. персоналу	75	70	
Середньомісячна ставка з/п на 1 посаду адмін.-господ. персоналу	1200	1226	
ФОП адмін.-господ. персоналу, в т. ч. за рахунок змін: -	7	7	
середньорічної чисельності посад - середньомісячної ставки	X	X	
з/п на 1 посаду	X	X	

11. За даними звітності геріатричного інтернату дайте оцінку ефективності поточних видатків.

Таблиця 2.82 – Вихідні дані для оцінки ефективності поточних видатків

Категорія видатків	За кошторисом		Фактично		Відхилення	
	Сума видатків, тис. грн.	В середньому на 1 ліжко, грн.	Сума видатків, тис. грн.	В середньому на 1 ліжко, грн.	Сума видатків, тис. грн.	В середньому на 1 ліжко, грн.
Оплата праці	350		360			
Нарахування на зарплату	131		135			
Придбання предметів постачання	140		140			
В тому числі:	72		70			
- продукти харчування;						
- медикаменти і перев'язувальних засобів	36		39			
Видатки на відрядження	2		2			
Оплата комунальних послуг	330		359			
Всього	?		?			
Середньорічна кількість ліжок	50	X	55	X		X

Теми для підготовки презентацій:

1. Аналіз обсягів робіт закладів охорони здоров'я.
2. Аналіз обсягів робіт дитячих дошкільних закладів.
3. Аналіз обсягів робіт середніх загальноосвітніх шкіл.
4. Аналіз роботи масових бібліотек.

2.12 Практичне заняття №12. Практичний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості у соціальних установах.

Питання для обговорення

1. Значення, завдання аналізу розрахунків соціальної установи. Джерела інформації для аналізу
2. Дебіторська заборгованість (ДЗ) як об'єкту аналізу
3. Кредиторська заборгованість (КЗ) як об'єкту аналізу
4. Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості
5. Показник обертаємості дебіторської заборгованості. Показник погашуваності кредиторської заборгованості

Ключові терміни: аналіз забезпеченості грошовими коштами, використання грошових коштів, фінансова дисципліна, аналіз ДЗ, аналіз КЗ, показники обертаємості та погашуваності заборгованості.

Література до теми:

основна: [1, 2, 4, 6]; допоміжна: [1, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Соціальні установи мають різноманітні економічні зв'язки з бюджетом, працівниками, підзвітними особами, постачальниками товарно-матеріальних цінностей, профспілковими органами, іншими організаціями та особами вступаючи з ними у розрахунки. Система економічних розрахунків повинна бути побудована таким чином, щоб всі платежі проходили у короткі терміни й здійснювались на законних підставах. Незакінчені розрахунки являють собою дебіторську або кредиторську заборгованість.

Дебіторська заборгованість соціальної установи за коштами бюджетного фінансування являє собою такий стан розрахунків, за якого має місце відволікання асигнувань з бюджету та використання їх іншими організаціями або особами. Аналіз дебіторської заборгованості проводять за окремими її видами, за окремими контрагентами, а всередині них – за окремими зобов'язаннями і сумами.

В сучасних умовах господарювання кредиторська заборгованість є різновидом комерційного кредиту і важливим фактором стабілізації фінансового стану. Кредиторську заборгованість вивчають в динаміці по установі в цілому, окремим її видам та сумах.

Дебіторська та кредиторська заборгованість аналізуються комплексно у взаємозв'язку одна з одною. Для порівняльного аналізу заборгованостей застосовують коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Позитивною для фінансового стану установи буде ситуація коли її дебіторська заборгованість перекривається кредиторською.

Приклади розв'язання задач

Завдання. Проаналізуйте структуру і динаміку дебіторської заборгованості соціальної установи за наступними даними (дивись таблицю 2.83):

Таблиця 2.83 – Вихідні дані про дебіторську заборгованість

Дебіторська заборгованість за розрахунками:	На початок року, тис. грн.	На кінець року, тис. грн.
– в порядку планових платежів	4573,2	15409,7
– з підзвітними особами	46,2	176,1
– із податків і платежів	78,4	–
– з відшкодування збитків	–	10,9
– з іншими дебіторами	1931,3	2176,5

Розв'язання:

Таблиця 2.84 – Аналіз структури і динаміки дебіторської заборгованості

Дебіторська заборгованість за розрахунками	На початок року		На кінець року		Зміни		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	абсолютні, тис. грн.	відносні, %	за питомою вагою
в порядку планових платежів	4573,2	68,9	15409,7	86,7	+10836,5	+236,9	+17,8
з підзвітними особами	46,2	0,7	176,1	0,9	+129,9	+281,2	+16,9
із податків і платежів	78,4	1,3	–	–	–78,4	–	–1,3
з відшкодування збитків	–	–	10,9	0,2	+10,9	+100,0	+0,2
з іншими дебіторами	1931,3	29,1	2176,5	12,2	+245,2	+12,7	+0,2
Разом:	6629,1	100	17773,2	100	11144,1	168,1	–

Висновок: дебіторська заборгованість установі суттєво зросла – на 168,1% або на 11144,1 тис. грн. Її зростання відбулось головним чином з рахунок заборгованості у порядку планових платежів. Ця ж складова заборгованості має найбільшу питому вагу у складі дебіторської заборгованості (68,9-86,7%). На кінець року зі складу заборгованості зникла заборгованість із податків, натомість з'явилась заборгованість з відшкодування збитків. Однак її вплив на загальну суму заборгованості є несуттєвим через незначну питому вагу (0,2%).

Практичні ситуації для розв'язання

1. Проаналізуйте дебіторську заборгованість за строками виникнення за наведеними у таблиці 2.85 даними:

Таблиця 2.85 – Аналіз дебіторської заборгованості за строками виникнення

Дебіторська заборгованість	Всього	В тому числі за строками виникнення				
		строк сплати не настав	1-30 днів	30-60 днів	60-90 днів	понад 90 днів
На початок року	24,1	18,6	5,5	–	–	–
Питома вага, %	100,0					
На кінець року	541,7	516,0	3,8	16,2	0,5	5,2
Питома вага, %	100,0					

2. Проаналізуйте дебіторську заборгованість за розрахунками з підзвітними особами за наведеними у таблиці 2.86 даними:

Таблиця 2.86 – Аналіз заборгованість за розрахунками з підзвітними особами

Дебіторська заборгованість	На початок року		Виникло		Погашено		На кінець року	
	грн.	питома вага	грн.	питома вага	грн.	питома вага	грн.	питома вага
За рахунок бюджетного фінансування								
в т.ч. на відрядження	887		136		350		673	
на господарські потреби	183		850		934		99	
За рахунок позабюджетних коштів								
в т.ч. на відрядження	98		455		402		151	
на господарські потреби	296		632		842		86	
Всього заборгованість		100,0		100,0		100,0		100,0

3. Проаналізуйте рух дебіторської заборгованості в соціальній установі за наведеними у таблиці 2.87 даними:

Таблиця 2.87 – Аналіз рух дебіторської заборгованості в установі

Дебіторська заборгованість	На початок року грн.	Виникло		Погашено		На кінець року, грн	Коефіцієнти	
		грн.	пито- ма вага	грн.	пито- ма вага		віднов- лення	пога- шен- ня
За розрахунками за плановими платежами	1931,3	1224,0		1217,9		1937,4		
За розрахунками з підзвітними особами	46,2	41,9		69,2		18,9		
По нестачам	78,4	10,8		87,4		1,8		
За розрахунками з бюджетом	–	89,1		73,4		15,7		
За розрахунками з іншими дебіторами	573,2	480,4		955,3		98,3		
Всього:			100,0		100,0			

4. Проаналізуйте структуру і динаміку кредиторської заборгованості за наведеними у таблиці 2.88 даними:

Таблиця 2.88 – Аналіз структуру і динаміку кредиторської заборгованості

Кредиторська заборгованість	На початок року		На кінець року		Зміни		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	абсолютні тис. грн.	відносні, %	за питомою вагою
За розрахунками з персоналом з оплати праці	1686,5		1211,8				
За розрахунками з Пенсійним фондом та фондами соціального страхування	1467,2		1176,1				
За розрахунками з бюджетом	78,4		84,4				
За розрахунками з підзвітними особами	43,7		10,9				
За розрахунками з іншими кредиторами	73,9		109,7				
Всього:		100,0		100,0			–

5. Проаналізуйте кредиторську заборгованість за строками погашення за наведеними у таблиці 2.89 даними:

Таблиця 2.89 – Аналіз кредиторської заборгованості за строками погашення

Кредиторська заборгованість	Всього	В тому числі за строками погашення				
		строк сплати не настав	1-30 днів	30-60 днів	60-90 днів	понад 90 днів
На початок року	3254	3254	–	–	–	–
Питома вага, %	100,0					
На кінець року	7013	1143	806	1740	904	2420
Питома вага, %	100,0					

6. Розрахуйте коефіцієнти співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості (див. табл. 2.90)

Таблиця 2.90 – Аналіз коефіцієнтів співвідношення заборгованостей

Показники	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості			
за бюджетними коштами			
за позабюджетними коштами			
Кредиторська заборгованість, всього			
за бюджетними коштами	169125,4	105623,7	
за позабюджетними коштами	594031,4	325779,6	
Дебіторська заборгованість, всього			
за бюджетними коштами	81642,0	65000,0	
за позабюджетними коштами	654745,4	776655,2	

7. Розрахуйте коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, якщо:

- дебіторська заборгованість на початок періоду – 655065,8 грн.;
- дебіторська заборгованість на кінець періоду – 777315,5 грн.;
- сума погашеної кредиторської заборгованості – 782333,6 грн.;
- кількість днів досліджуваного періоду – 365 днів.

8. Розрахуйте коефіцієнт погашуваності кредиторської заборгованості, якщо:

- кредиторська заборгованість на початок періоду – 763157,0 грн.;
- кредиторська заборгованість на кінець періоду – 1414034,1 грн.;
- сума погашеної дебіторської заборгованості – 768486,7 грн.;
- кількість днів досліджуваного періоду – 365 днів.

9. Вивчіть склад, структуру і зміни протягом звітного періоду дебіторської заборгованості за даними розділу II-го активу балансу установи. З цією метою заповніть таблицю 2.91. Зробіть аналіз дебіторської заборгованості за строками (таблиця 2.92).

Таблиця 2.91 – Аналіз стану, структури та змін дебіторської заборгованості

Дебіторська заборгованість	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни за рік	
		Тис. грн.	Питома вага, %	Тис. грн.	Питома вага, %	Тис. грн.	Питома вага, %
Розрахунки з постачальниками, підрядчиками та замовниками за виконані роботи і надані послуги	181	2,5		3,5			
Розрахунки із податків та платежів в бюджет	182	1,5		0			
Розрахунки із страхування	183	0		0,4			
Розрахунки з відшкодування завданих збитків	184	2,5		0,8			
Розрахунки за спеціальними видами платежів	185						
Розрахунки з підзвітними особами	186	1,0		2,3			
Розрахунки за іншими операціями	187						
Розрахунки за операціями з централізованого постачання матеріальних цінностей	190						
Розрахунки за окремими програмами	200						
Всього:							

Таблиця 2.92 – Аналіз дебіторської заборгованості за строками

Дебіторська заборгованість	Код рядка	В рамках строку	Дні після прострочення заборгованості				
			до 30	31-60	61-90	91-120	понад 120
1	2	3	4	5	6	7	8
Розрахунки з постачальниками, підрядчиками та замовниками за виконані роботи і надані послуги	181						
Розрахунки із податків та платежів в бюджет	182						
Розрахунки із страхування	183						
Розрахунки з відшкодування завданих збитків	184						

Продовження таблиці 2.92

1	2	3	4	5	6	7	8
Розрахунки за спеціальними видами платежів	185						
Розрахунки з підзвітними особами	186						
Розрахунки за іншими операціями	187						
Розрахунки за операціями з централізованого постачання матеріальних цінностей	190						
Розрахунки за окремими програмами	200						
Всього:							

11. Вивчіть склад, структуру та змін протягом звітної періоду кредиторської заборгованості за даними розділу II-го пасиву балансу. З цією метою заповніть табл. 2.92.

Таблиця 2.93 – Аналіз стану, структури та змін кредиторської заборгованості

Кредиторська заборгованість	Код рядка	На початок року		На кінець року		Зміни за рік	
		Тис. грн	Питома вага, %	Тис. грн.	Питома вага, %	Тис. грн.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Розрахунки з постачальниками, підрядчиками та замовниками за виконані роботи і надані послуги	421	11,5		5,2			
Розрахунки за спеціальними видами платежів	422			0,1			
Розрахунки із податків та платежів в бюджет	423	0,1		0,3			
Розрахунки із страхування	424	05		0,2			
Розрахунки із заробітної плати	425						
Розрахунки зі стипендіатами	426						
Розрахунки з працівниками за безготівковими перерахуваннями	427	0,2		0			
Розрахунки за депозитними сумами	428						
Розрахунки за іншими операціями	429						
Розрахунки за операціями з централізованого постачання матеріальних цінностей	430						

Продовження таблиці 2.93

1	2	3	4	5	6	7	8
Розрахунки за окремими програмами	440						
Всього:							

12. Зробіть порівняльний аналіз на кінець року дебіторської та кредиторської заборгованості з метою визначення перевищення однієї заборгованості над іншою та для визначення наявності мобілізації чи іммобілізації бюджетних коштів. Для порівняльного аналізу заповніть таблицю 2.94.

Таблиця 2.94 – Порівняльний аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості на кінець року

Статті розрахунків	Код рядка	Заборгованість		Перевищення заборгованості	
		дебіторська	кредиторська	дебіторської	кредиторської
Розрахунки з постачальниками, підрядчиками та замовниками за виконані роботи і надані послуги	181, 421				
Розрахунки за спеціальними видами платежів	185, 422				
Розрахунки із податків та платежів в бюджет	182, 423				
Розрахунки із страхування	183, 424				
Розрахунки з відшкодування завданих збитків	184				
Розрахунки з підзвітними особами	186				
Розрахунки із заробітної плати	425				
Розрахунки зі стипендіатами	426				
Розрахунки з працівниками за безготівковими перерахуваннями	427				
Розрахунки за депозитними сумами	187, 428				
Розрахунки за іншими операціями	429				
Розрахунки за операціями з централізованого постачання матеріальних цінностей	430				
Розрахунки за окремими програмами	190, 440				
Всього:					

Теми для підготовки презентацій:

1. Аналіз розрахункових операцій соціальної установи.
2. Аналіз виконання зобов'язань соціальною установою.

2.13 Практичне заняття №12. Практика оцінки результатів діяльності соціальної установи

Мета заняття: закріпити теоретичні знання та набути практичних навиків оцінки результатів діяльності соціальних установ.

Питання для обговорення

1. Значення і завдання аналізу результатів діяльності соціальної установи.
2. Показники результативності діяльності соціальної установи
3. Аналіз капіталу соціальної установи
4. Аналіз результату виконання кошторису соціальної установи
5. Аналіз фінансової стійкості установи

Ключові терміни: результат, коефіцієнт (обсяг) фактичних видатків загального фонду на одного працюючого, відношення планових надходжень коштів з надходженнями за звітний період (фактичними), відношення видатків до доходів коефіцієнт відношення видатків до суми власного капіталу, аналіз фонду у необоротних активах, аналіз фонду у МШП, аналіз результату виконання кошторису, аналіз фінансової стійкості установи.

Література до теми:

основна: [1, 2]; допоміжна: [1, 3, 4, 6, 9].

Короткі теоретичні відомості

Важливим етапом аналітичної роботи є оцінка результатів діяльності соціальної установи. Вона дає змогу на підставі фактичних даних сформувати цілісну картину тенденцій у розвитку соціальної установи, виявити закономірності, відслідкувати вплив певних явищ та подій. На практиці застосовують параметричний аналіз. Він передбачає обчислення таких коефіцієнтів: коефіцієнт співвідношення касових і фактичних видатків (за спеціальним і загальним фондами); коефіцієнт (обсяг) фактичних видатків загального фонду на одного працівника соціальної установи; відношення планових надходжень коштів до фактичних (за спеціальним і загальним фондами); відношення видатків до доходів (за спеціальним і загальним фондами); коефіцієнт відношення видатків до суми власного капіталу.

У практичній діяльності соціальної установи важливу роль відіграє власний капітал. В процесі аналізу його величина розраховується спираючись на такі показники: фонд у необоротних активах, фонд у малоцінних та швидкозношуваних предметах, результат виконання кошторису за загальним фондом, результат виконання кошторису за спеціальним фондом, результати переоцінок. За окресленими показниками здійснюють факторний аналіз.

Умовою забезпечення реалізації програм соціального захисту населення є стійкість соціальної установи, тобто спроможність успішно функціонувати. Зазвичай при аналізі зосереджують увагу на таких показниках стійкості

установи: коефіцієнт забезпечення запасів установи власними коштами; коефіцієнт маневреності власного капіталу соціальної установи; стабільність структури оборотних коштів установи; коефіцієнт реальної вартості основних засобів соціальної установи.

Приклади розв'язання задач

Завдання. За наступними даними визначте показник ефективності діяльності соціальної установи:

- видатки загального фонду – 2514703 грн.;
- видатки спеціального фонду – 586923 грн.;
- доходи загального фонду – 2509448 грн.;
- доходи спеціального фонду – 627947 грн.

Розв'язання:

Показником, що характеризує ефективність діяльності соціальної установи, за представленими даними може виступати відношення видатків до доходів (за певними фондами). Тобто:

$$\text{КВВД}_{\text{зф}} = \frac{V_{\text{зф}}}{D_{\text{зф}}}, \quad (2.1)$$

$$\text{КВВД}_{\text{сф}} = \frac{V_{\text{сф}}}{D_{\text{сф}}}, \quad (2.2)$$

де $\text{КВВД}_{\text{зф}}$ – коефіцієнт відношення видатків до доходів за загальним фондом;

$\text{КВВД}_{\text{сф}}$ – коефіцієнт відношення видатків до доходів за спеціальним фондом;

$V_{\text{зф}}$ – видатки загального фонду;

$V_{\text{сф}}$ – видатки спеціального фонду;

$D_{\text{зф}}$ – доходи загального фонду;

$D_{\text{сф}}$ – доходи спеціального фонду.

$$\text{КВВД}_{\text{зф}} = \frac{2514703}{2509448} = 1,002,$$

$$\text{КВВД}_{\text{сф}} = \frac{586923}{627947} = 0,935.$$

Висновок: коштами загального фонду установам користується більш ефективно ніж коштами спеціального фонду.

Практичні ситуації для розв'язання

1. За наступними даними визначте показники, які характеризують результати діяльності соціальної установи:

- касові видатки загального фонду – 3599706 грн.;
- касові видатки спеціального фонду – 293179 грн.;
- фактичні видатки загального фонду – 3383147 грн.;
- фактичні видатки спеціального фонду – 298445 грн.;

- середньоспискова чисельність працівників – 169 чол.;
- планові надходження за загальним фондом – 4251647 грн.;
- планові надходження за спеціальним фондом – 763475 грн.;
- фактичні надходження за загальним фондом – 4190785 грн.;
- фактичні надходження за спеціальним фондом – 789869 грн.;
- видатки загального фонду – 2514703 грн.;
- видатки спеціального фонду – 586923 грн.;
- доходи загального фонду – 2509448 грн.;
- доходи спеціального фонду – 627947 грн.;
- видатки спецкоштів (загальний фонд) – 2494744 грн.;
- видатки спецкоштів (спеціальний фонд) – 1907858 грн.;
- власний капітал – 156300 грн.

2. Проаналізуйте динаміку та структуру власного капіталу соціальної установи за наступними даними (дивись таблицю 2.95):

Таблиця 2.95 – Аналіз динаміки та структури власного капіталу установи

Стаття власного капіталу	Значення показника, тис. грн.			Структура статей, %		
	на початок року	на кінець року	зміна	на початок року	на кінець року	зміна
Фонд у необоротних активах	196	208				
Фонд у малоцінних та швидкозношуваних предметах	40	38				
Результат виконання кошторису за загальним фондом	2	1,8				
Результат виконання кошторису за спеціальним фондом	0,8	1,1				
Результати переоцінок	3,8	3,8				
Усього:						

3. Проаналізуйте фінансову стійкість установи за наведеними у таблиці 2.96 даними:

Таблиця 2.96 – Аналіз фінансової стійкості установи

Показник	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3
1. Власний капітал, грн.	12030	12360
2. Необоротні активи, грн.	5650	5670
3. Власні оборотні кошти, грн. (рядок 1 – рядок 2)		
4. Поточні зобов'язання, грн.	610	690

Продовження таблиці 2.96

1	2	3
5. Наявність власних і поточних джерел покриття запасів (основні джерела покриття запасів), грн.	6990	7290
6. Запаси, грн.	6500	6780
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів, грн. (рядок 3 – рядок 6)		
8. Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів, грн. (рядок 3 – рядок 6)		
9. Тип фінансової стійкості		
10. Запас стійкості фінансового стану, днів ((рядок 8 / асигнування)×360)		
11. Надлишок або нестача коштів на 1 грн. запасів (рядок 8 / рядок 6)		

4. За даними і розрахунками, проведеними у таблиці попередньої практичної ситуації розрахуйте наступні відносні показники, що характеризують фінансову стійкість установи:

- коефіцієнт забезпечення запасів установи власними коштами;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу соціальної установи;
- стабільність структури оборотних коштів установи;
- коефіцієнт реальної вартості основних засобів соціальної установи.

Результати аналізу звести до табличної форми (таблиця 2.97):

Таблиця 2.97 – Коефіцієнти, що характеризують фінансову стійкість установи

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення (+;-)
	розрахунок	значення показника	розрахунок	значення показника	
Коефіцієнт забезпечення запасів власними коштами					
Коефіцієнт маневреності власного капіталу					
Стабільність структури оборотних коштів					
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів					

Теми для підготовки презентацій:

1. Методика аналізу фінансових результатів роботи соціальної установи.
2. Аналіз факторів підвищення ефективності діяльності соціальної установи.
3. Аналіз інноваційних технологій з метою підвищення ефективності діяльності соціальної установи.
4. Аналіз майнового стану соціальної установи.
5. Аналіз фінансового стану соціальної установи.

3 Методика підготовки до практичних занять

Проведення практичних занять дає можливість студентам набути необхідних вмінь та навичок для своєї майбутньої діяльності.

Практичні заняття за своїм змістом складені таким чином, що вони дозволяють засвоїти теоретичний матеріал, сприяють творчому розвитку організаційно-економічного мислення, містять набір завдань, призначених для формування здатності студентів моделювати та вирішувати проблемні ситуації, що притаманні майбутнім соціальній та управлінській діяльності випускників вищих навчальних закладів. На кожному практичному занятті відбувається реалізація таких елементів:

- засвоєння теоретичного матеріалу на основі лекцій та ознайомлення з додатковою літературою, що дозволить пізнати сутність основних понять та категорій економічного аналізу, місце економічного аналізу в системі управління соціальною установою; ознайомити з сучасним станом та напрямками розвитку методики аналізу різних напрямків роботи соціальної установи;

- організація спілкування у групі, набуття навичок навчання, роботи у групі;

- отримання навичок роботи з інструктивною, методичною та нормативною документацією, засвоєння отриманих знань;

- аналіз ситуації, сформульованої на практичному занятті, визначення проблем та методів їх вирішення, придбання навичок використання прийомів і методів аналізу, що виправдали себе на практиці в сучасних умовах вітчизняної соціальної сфери;

- озброєння студентів певними практичними навичками для самостійного здійснення необхідних робіт на всіх етапах дослідження, розробки та реалізації аналітичної роботи в соціальній установі.

Розв'язання задач та обґрунтування ситуаційних завдань дає змогу проаналізувати здатність студентів використовувати в процесі своєї майбутньої діяльності навички прийняття та реалізації аналітичних рішень. Колективна творчість сприяє ефективному розв'язанню проблем. Тому більшість занять планується проводити, використовуючи роботу студентів групами. До практичних занять необхідно готуватися заздалегідь: повторювати лекційний матеріал, знайомитися з додатковою літературою.

На практичних заняттях планується проводити рубіжний контроль знань за допомогою опитування та тестування.

4 Контроль знань студентів

Контрольні заходи з навчальної дисципліни «Економічний аналіз роботи соціальних установ» включають: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (семестровий залік, семестровий екзамен).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять з навчальної дисципліни і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль проводиться шляхом з'ясування ступеню володіння теоретичними знаннями, необхідними студенту до практичного заняття за конкретною темою, виявлення його активності під час заняття, уміння приймати аналітичні рішення у ході розв'язання практичних ситуацій, здатності представляти інформацію аналітичного характеру за допомогою мультимедійних засобів та обирати правильне рішення з кількох альтернативних (тестування). Розподіл балів, які отримують студенти під час практичних занять за різними формами поточного контролю представлено у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Форми поточного контролю та розподіл балів

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
1	2
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти аналізу роботи соціальних установ	0... 60
1 Підготовленість до практичних занять	0... 4
2 Активність у ході заняття	0... 4
3 Уміння приймати рішення	0... 16
4 Підготовка презентацій	0... 16
5 Тестування	0... 20
Змістовий модуль 2. Аналітична робота, аналіз трудових та матеріальних ресурсів соціальних установ	0... 60
1 Підготовленість до практичних занять	0... 4
2 Активність у ході заняття	0... 4
3 Уміння приймати рішення	0... 16
4 Підготовка презентацій	0... 16
5 Тестування	0... 20
Змістовий модуль 3. Аналіз активів, доходів та видатків соціальної установи	0... 60
1 Підготовленість до практичних занять	0... 4
2 Активність у ході заняття	0... 4
3 Уміння приймати рішення	0... 16
4 Підготовка презентацій	0... 16
5 Тестування	0... 20

Продовження таблиці 4.1

1	2
Змістовий модуль 4. Аналіз фінансування, заборгованості та результатів діяльності соціальної установи	0... 60
1 Підготовленість до практичних занять	0... 4
2 Активність у ході заняття	0... 4
3 Уміння приймати рішення	0... 16
4 Підготовка презентацій	0... 16
5 Тестування	0... 20

Наприкінці кожного змістового модуля проводяться самостійні роботи.

Для заочної форми навчання, внаслідок обмеженого обсягу аудиторних годин, проведення модульних контролів не передбачається. Умовою допуску до екзамену є виконання, оформлення та захист контрольної роботи.

Наприкінці вивчення навчальної дисципліни виконується Комплексна контрольна робота. Варіанти завдань до самостійних та контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані студентом під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів вивчення студентами навчальної дисципліни «Економічний аналіз роботи соціальних установ». Студенти денного відділення за результатами модульних контролів протягом семестру отримують сумарну модульну оцінку, яка за умов достатньої кількості балів, які набрали студенти протягом семестру, може стати підсумковою на заліку: 60 – зараховано.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку (для денної форми навчання) та екзамену (для заочної форми навчання) з навчальної дисципліни «Економічний аналіз роботи соціальних установ» в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміні, встановлені навчальним планом.

Залік для студентів денного відділення проводиться наприкінці семестру. Залікові завдання містять 2 теоретичних питання, які належать до різних розділів курсу, та 1 практичне – задача або проблемна ситуація з практики аналізу роботи соціальних установ, яку потрібно вирішити. Питання до заліку знаходяться в пакеті документів НМК дисципліни.

Екзамен для студентів заочного відділення проводиться наприкінці сесії. Екзаменаційні білети містять 2 теоретичних питання, які належать до різних розділів курсу, та 1 практичне – задача або проблемна ситуація з практики аналізу роботи соціальних установ, яку потрібно вирішити. Екзаменаційні білети знаходяться в пакеті документів НМК дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти під час заліку або екзамену за різними видами підсумкового контролю з врахуванням результатів поточного контролю подано у таблиці 4.2. Для перерахунку оцінок ECTS в оцінки за національною шкалою використовується таблиця 4.3.

Таблиця 4.2 – Види підсумкового контролю та розподіл балів

Модуль за тематичним планом дисципліни та вид контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти аналізу роботи соціальних установ	0... 100
1 Теоретичне питання	0... 25
2 Практичне завдання	0... 15
3 Результат поточного контролю	0... 60
Змістовий модуль 2. Аналітична робота, аналіз трудових та матеріальних ресурсів соціальних установ	0... 100
1 Теоретичне питання	0... 15
2 Практичне завдання	0... 25
3 Результат поточного контролю	0... 60
Змістовий модуль 3. Аналіз активів, доходів та видатків соціальної установи	0... 100
1 Теоретичне питання	0... 25
2 Практичне завдання	0... 15
3 Результат поточного контролю	0... 60
Змістовий модуль 4. Аналіз фінансування, заборгованості та результатів діяльності соціальної установи	0... 100
1 Теоретичне питання	0... 15
2 Практичне завдання	0... 25
3 Результат поточного контролю	0... 60
Зважена семестрова оцінка	0... 100

Таблиця 4.3 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік посилань

Основний

1. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / [за заг. ред. І. В. Сіменко, Т. Д. Косової] – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 384 с.
2. Болюх М. А., Заросило А. П. Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2008. – 344 с.
3. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. – 2013. – 267 с.
4. Левицька С. О. Облік та аналіз діяльності бюджетних установ: Монографія. – Рівне: УДУВГП, 2004. – 233 с.
5. Тринька Л. Економічний аналіз : навч.-метод. посібник / Л. Тринька, О. Липчанська (Іванчук). – К.: Алерта, 2013. – 568с.
6. Череп А.В., Шмиголь Н.М., Бутник О.М. Моделі та методи прийняття рішень в аналізі і аудиті: Навч.-метод. пос. – К.: Кондор, 2011. – 328 с.
7. Черниш С. С. Економічний аналіз. Навчальний посібник. – К.: «Центр учбової літератури», 2010. – 256 с.

Допоміжний

1. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навчальний посібник./ За ред. Ковальчука К.Ф. – К.: ЦУЛ, 2012. – 326 с.
2. Анализ хозяйственной деятельности бюджетных организаций: Учеб. пособие / Д. А. Панков, Е.А. Головкова, Л. В. Пашковская и др.; Под общ. ред. Д. А. Панкова, Е. А. Головковой. – 2-е изд., испр. – М.: Новое знание, 2003. – 409 с.
3. Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / За ред.. О. В. Турчинова і Ц. Г. Огня. – К.: Парламентське вид-во, 2015. – 320 с.
4. Економічний аналіз. Навчальний посібник./ Антонюк О. П., Ступницька Т. М., Купріна Н. М., Подгорна І. Є. – Львів, Видавництво «Магнолія 2006», 2010. – 320 с.
5. Жукова О. А. , Киш Л. М. Організація та методика економічного аналізу: Навчальний посібник. – Вінниця: Вінницька газета, 2012. – 304с.
6. Косова Т. Д. Організація і методика економічного аналізу. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2012. – 526 с.
7. Міхненко Л. В. Посібник з курсу «Економіка соціальної роботи». – Д.: РВВ ДНУ, 2004. – 52 с.
8. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. Затверджено МОН – К. : Вид-во «Знання», 2011. – 630 с.
9. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: Навч. посіб. / Н.М. Гаркуша, О.В. Цуканова, О.О. Горошанська. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2012. – 591 с.
10. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності бюджетних установ: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 662 с.
11. Самборський В.И., Грищенко А.А. Аналіз хозяйственной деятельности в бюджетных и научных учреждениях. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 375 с.

Додатки

Додаток А – Фактори економічного аналізу

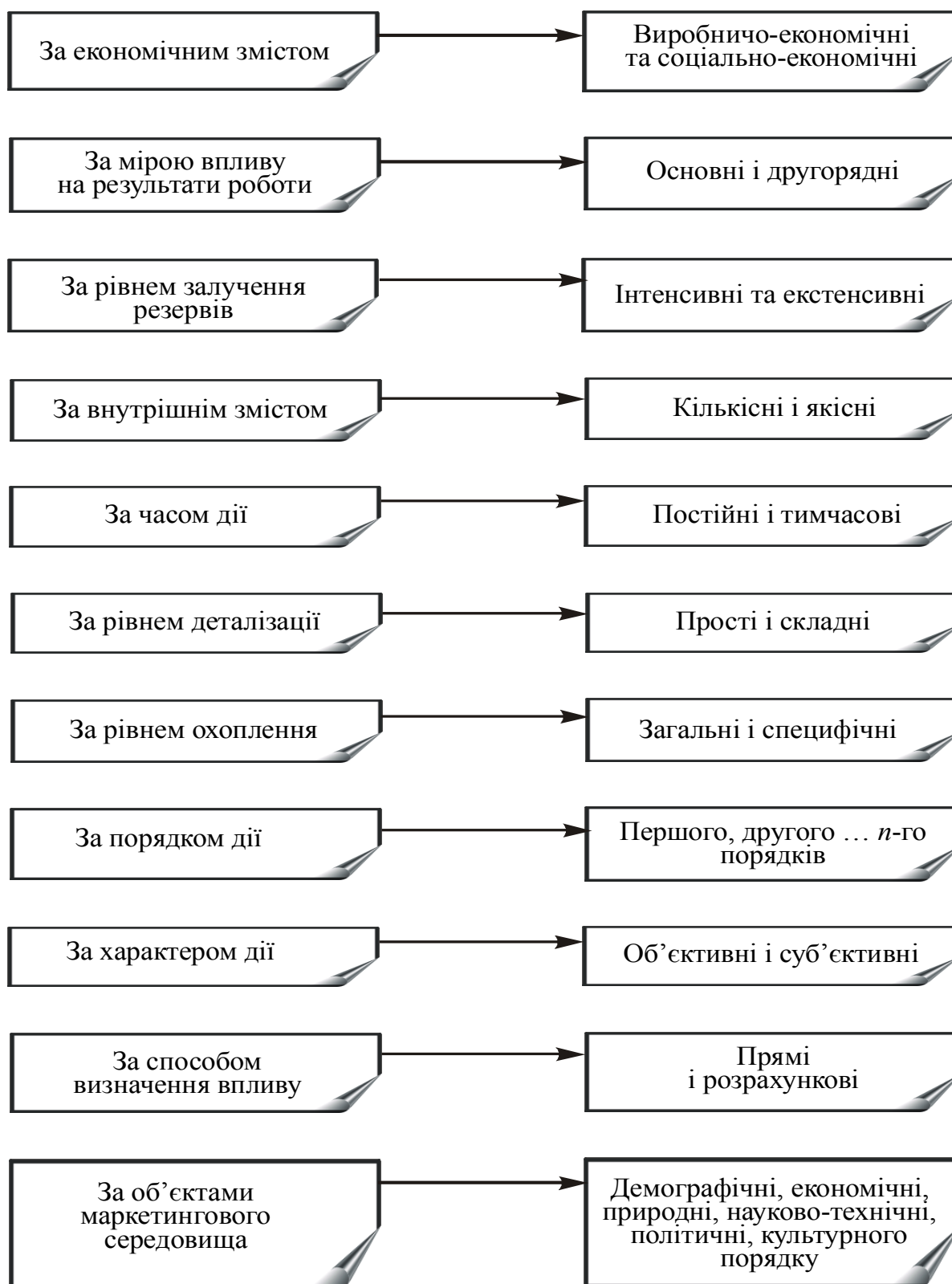

Рис. А.1 – Схема класифікації факторів економічного аналізу

Додаток Б – Прийоми економічного аналізу

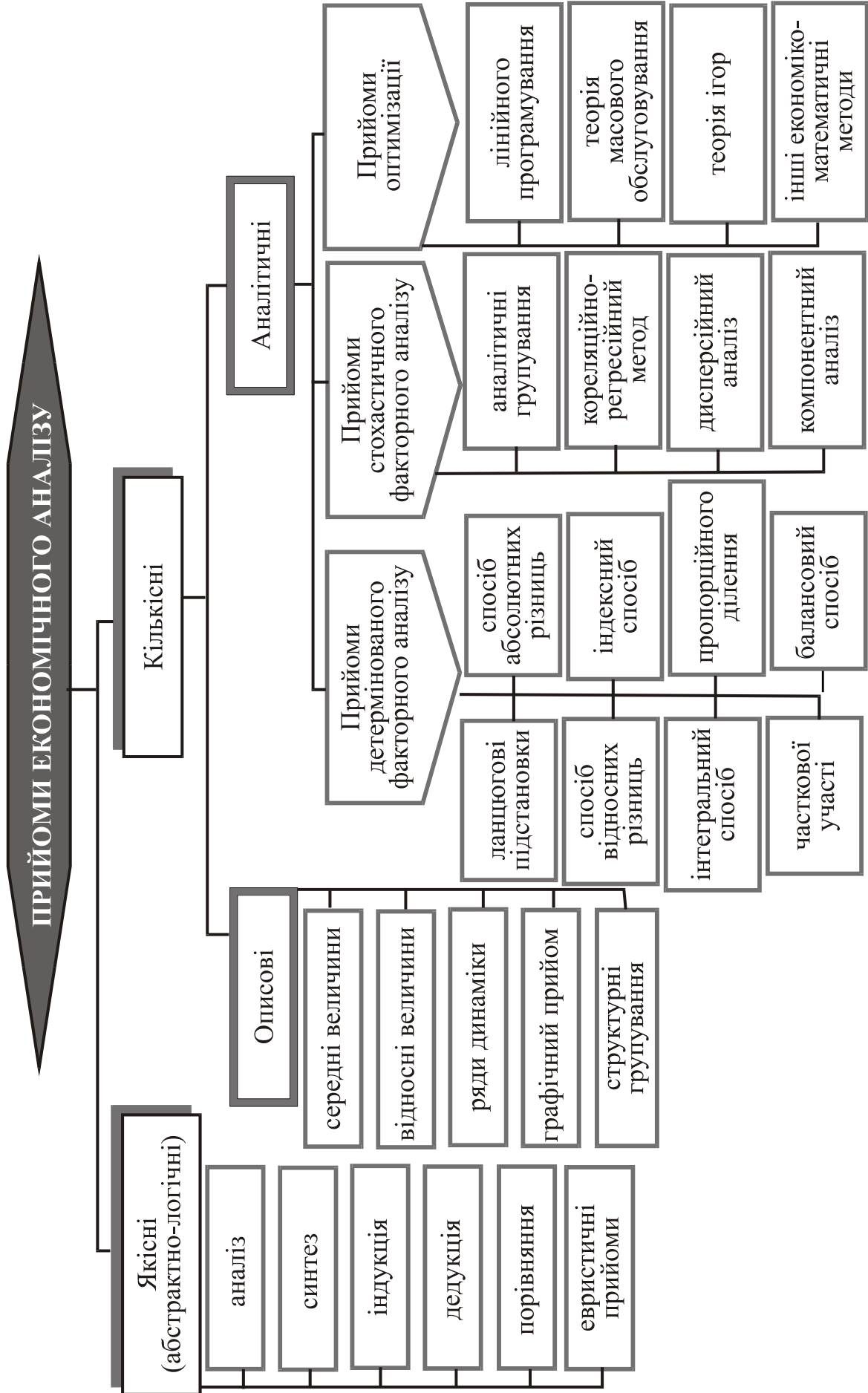

Рис. Б.1 – Класифікація прийомів економічного аналізу

Додаток В – Класифікація інформації для аналізу

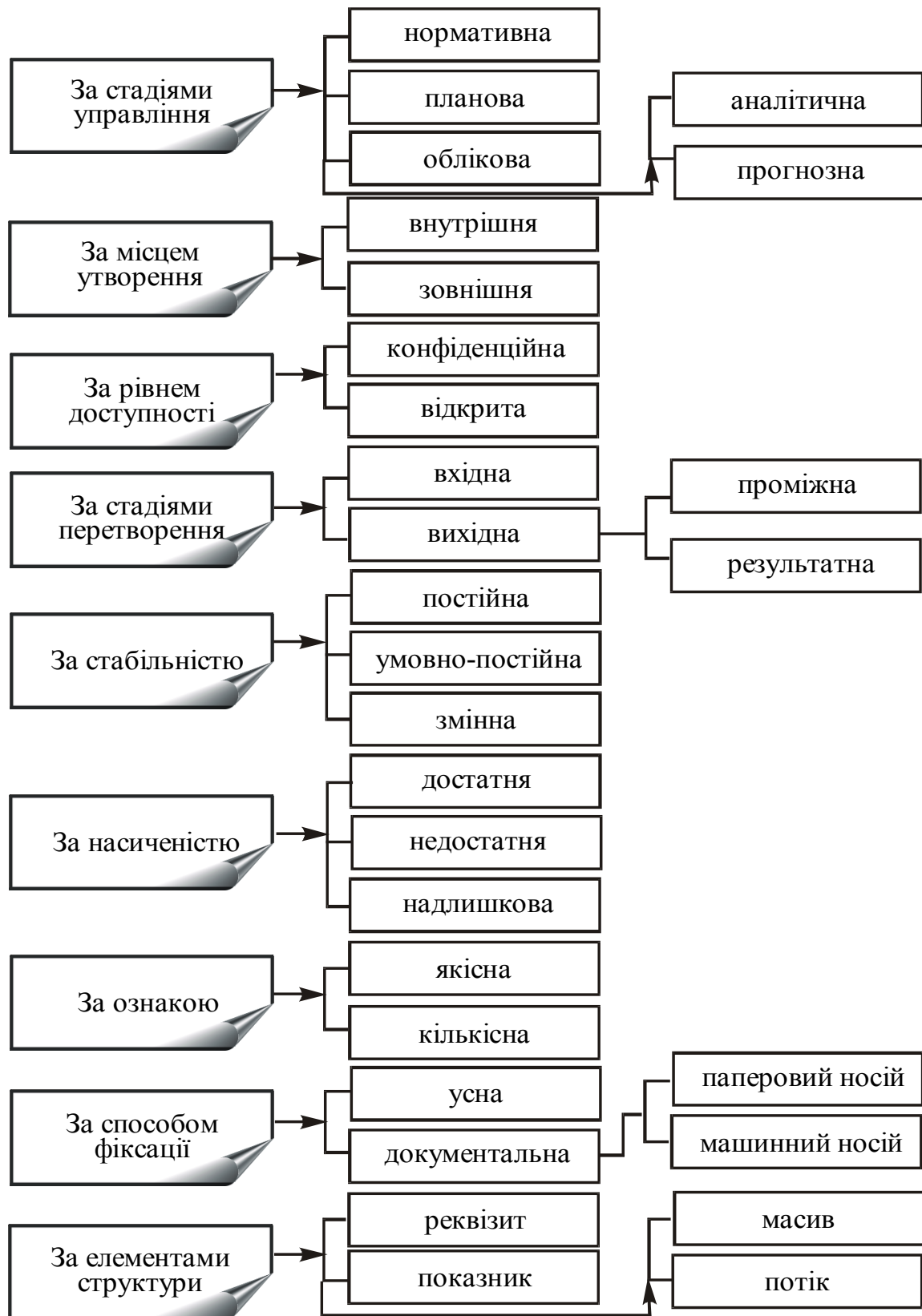

Рис. В.1 – Класифікація інформації для аналізу